

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

magisterské kombinované studium
2010 – 2012

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Jana Grendelová

Strukturální politika, Strukturální fondy EU a jejich pomoc
nezaměstnaným s tělesným postižením

Praha 2012

Vedoucí diplomové práce:

Prof. PhDr. Jana Barták DrSc.

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Master Combined Full-Time Studies
2010 - 2012

DIPLOMA THESIS

Jana Grendelová

Title

Structural policy, EU Struktural Funds and the assistance
for unemployed people with disabilities

Prague 2012

Supervisor: Prof. PhDr. Jan Barták DrSc.

Autor: Bc. Jana Grendelová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne.....

Jméno autorky.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu diplomové práce Prof. PhDr. Janu Bartákovi DrSc. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování mé diplomové práce. Dále děkuji své rodině a nejbližšímu okolí za jejich podporu a trpělivost během mého studia.

Anotace

Diplomová práce popisuje strukturální politiku EU od jejího vzniku po současnost, dále její programové cíle a dokumenty. Zaměřuje se na strukturální fondy a Operační program Lidské zdroje a Zaměstnanost v programovém období 2007 – 2013.

Základním cílem diplomové práce je popsat, jak jsou využívány finanční prostředky na podporu nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením v regionech, které vykazují nejvyšší procento nezaměstnanosti v ČR v období 2009 a 2010. Dále jak stát pomáhá s jejich integrací do pracovního prostředí prostřednictvím finanční dotace poskytnuté z EU.

V závěru je popsána strategie či možnosti státu, které mu umožňuje legislativa v politice nezaměstnanosti s OZP.

Klíčové pojmy

Evropský sociální fond

Operační program rozvoje lidských zdrojů

Operační programy

Osoby se zdravotním postižením

Strukturální fondy EU

Strukturální politika

Annotation

This thesis describes the EU Structural Policy from its inception to the present, as well as its program objectives and documents. It focuses on the Structural Funds and the Operational Programme Human Resources and Employment in the period of 2007 – 2013.

The basic goal of the thesis is to describe how the funds are used to support the unemployed persons with disabilities in the regions which have the highest percentage of unemployment in the Czech Republic in 2009 and 2010. How the state helps to integrate them into the workplace through financial subsidies provided from the EU.

In the conclusion is described the strategy or resources of the state, which are allowed by the legislation in the politics of unemployment of the persons with disabilities.

Key words

Structural policy

European Social Fund

Operational Programme Human Resources Development

Operational programs

EU Structural Funds

Persons with disabilities

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	
1. Historie a vývoj EU	11
1.1 Vznik a vývoj regionální politiky v EU.....	13
2. Strukturální politika a strukturální fondy EU	23
2. 1 Strukturální politika.....	23
2. 2 Strukturální fondy.....	26
3. Podpora nezaměstnaným OZP při vstupu na trh práce	29
3.1 Úřad práce a jeho funkce	29
3.2 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti	30
4. Severočeský kraj	33
4. 1 Okres Liberec - celková charakteristika okresu.....	33
4. 2 Osoby se ZP v Libereckém kraji.....	34
4. 3 Podpora zaměstnávání osob se ZP v Libereckém kraji.....	35
4. 4 ESF - projekty zaměřené na OZP v roce 2009, 2010.....	38
5. Okres Ústí nad Labem - celková charakteristika okresu.....	39
5. 1 Osoby se ZP v Ústeckém kraji.....	40
5. 2 Podpora zaměstnávání osob se ZP v Ústeckém kraji.....	41
5. 3 ESF - projekty zaměřené na OZP v roce 2009, 2010.....	42
6. Severní Morava	44
6. 1 Moravskoslezský kraj - celková charakteristika kraje.....	44
6. 2 Osoby se ZP.....	46
6. 3 Podpora zaměstnávání osob se ZP.....	47
6. 4 ESF - projekty zaměřené na OZP v roce 2009, 2010.....	49
7. Olomoucký kraj - celková charakteristika kraje	51
7. 1 Osoby se ZP.....	54
7. 2 Podpora zaměstnávání osob se ZP.....	55
7. 3 ESF - projekty zaměřené na OZP v Olomouckém kraji.....	56
PRAKTICKÁ ČÁST	
8. Popis výzkumu.....	58
8.1 Cíl a výzkumu	59
8. 2 Charakteristika výzkumného vzorku.....	59
8. 3 Metody sběru dat.....	59
8. 4 Sběr a zpracování údajů	60
8. 5 Interpretace údajů, analýza dat.....	60
8.6 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	69
8.7. Shrnutí a doporučení.....	73

ZÁVĚR	75
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	77
SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ	78
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	80
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ, TABULEK.....	82

ÚVOD

Problematika implementace ESF v České republice

Při výběru tématu diplomové práce jsme se zamýšleli nad mnoha tématy a z pohledu mnohých se může zdát téma, které jsem si vybrala málo atraktivní a zajímavé. Problematika strukturálních fondů a obecně – uvádění do praxe je velmi rozsáhlá. Zahrnuje historii, politiku, ekonomiku, ale i filosofii. Historie objasňuje její vznik, politika vymezuje její prostor a dopady na ekonomiku a filosofii jsou každodenní vyjednávání a úsilí všech těch zainteresovaných lidí v Evropské unii – prosadit právě tu „svou“ vizi světa.

Realitou současných dnů jsou projekty financované (zcela nebo z části) ze strukturálních fondů Evropské unie.

Aktuálnost tohoto tématu je odvozena od stávajícího programového období 2007 – 2013, které má výrazně delší programovací období, nabízí větší možnosti žadatele z hlediska několikanásobné alokace finančních prostředků než předcházející plánovací období 2004 – 2006.

Diplomová práce je věnována strukturální politice EU, jejím cílům a programovým dokumentům, strukturálním fondům a operačním programům, které umožňují čerpání finančních prostředků. Dále je zaměřena na významný finanční nástroj strukturální politiky EU – Evropský sociální fond – a dva operační programy, prostřednictvím nichž je tento finanční nástroj využíván. Jde o Operační program Rozvoje lidských zdrojů a Operační program Lidské zdroje a Zaměstnanost.

Cílem této práce je charakterizovat a popsat, co to vlastně politika hospodářské a sociální soudržnosti je, co to jsou strukturální fondy, jaké existují, včetně zmapování problematiky institucionálního zabezpečení strukturálních fondů a jejich historie. Uceleně představit Evropský sociální fond pro období 2007 – 2013. Seznámit s podklady umožňující využití prostředků z fondů.

V další části se zaměříme na konkrétní grantové projekty, které byly v programovém období zaměřeny na problematiku nezaměstnanosti zdravotně postižených ve vybraných regionech v České republice. Jedná se o Severočeský a Severomoravský kraj v uplynulých letech 2009 a 2010. Hlavním cílem této práce je zmapování dvou krajů, ve kterých je takto vysoká nezaměstnanost novým problémem. Jsou to kraje, ve kterých v minulých letech nebyla tak vysoká nezaměstnanost, jako je v posledních letech po značném omezení těžby uhlí. Tyto kraje dříve zaměstnávaly velký počet obyvatel. V dnešní době tyto kraje vévodí nezaměstnanosti.

Zdravotně postižení patří obecně mezi skupinu vystavenou zvýšenému riziku nezaměstnanosti, zejména pak dlouhodobé nezaměstnanosti. Toto riziko je diferencováno uvnitř této skupiny. Projevuje se zejména souvislost se stupněm nejvyššího dosažení vzdělání: nezaměstnaností jsou přibližně čtyřikrát více ohroženi zdravotně postižení se základním vzděláním než zdravotně postižení s alespoň středoškolským vzděláním s maturitou.

Lidé s tělesným postižením jsou početnou skupinou lidí, která je často znevýhodněna na trhu práce. Nezaměstnanost skupiny osob se zdravotním postižením více než u jiných skupin může vést k sociální izolaci a exkluzi. Nezaměstnaností jsou také o něco více ohroženy zdravotně postižené ženy než muži a to navíc v situaci výrazně nižší ekonomické aktivity žen.

V práci budou využity nejrůznější zdroje dostupné odborné literatury, statistiky a publikace ministerstva práce a sociálních věcí a také organizací, které se problematikou nezaměstnanosti osob se zdravotním, potažmo tělesným postižením zabývají. Dále také elektronické verze dokumentů či článků, které se tomuto tématu věnují.

V závěru diplomové práce se zaměříme na to, jak má stát nastavenou sociální politiku při čerpání peněz z ESF (NIP, RIP financovaných z OP LZZ) pro nezaměstnané s tělesným postižením. Jaké jsou další možnosti řešení pro zlepšení postavení osob s tělesným postižením na trhu práce ze strany neziskových organizací i snahou státu.

Výzkumem se budeme zabývat obdobím let 2009 a 2010.

1. Porovnáme celkovou nezaměstnanost v ČR a na Slovensku a kolik z toho činila nezaměstnanost osob s tělesným postižením. Dále porovnáme, kolik finančních prostředků bylo vydáno na aktivní politiku zaměstnanosti v České republice a kolik na Slovensku.
2. Analýza dle stupně postižení osob se zdravotním postižením a jejich integrace do pracovního života. Jakou roli mají Úřady práce v řešení nezaměstnanosti této cílové skupiny v regionech Severočeského kraje a Severomoravského kraje.
3. Výstupem z výzkumné činnosti bude porovnání vybraných regionů v ČR (Severomoravský a Severočeský region) za období roku 2009 a 2010, které jsou nejkritičtější a vykazují nejvyšší procento nezaměstnanosti v České republice a o kolik se snížila nezaměstnanost na základě využití finančních prostředků z ESF této cílové skupiny.

1. Historie a vývoj Evropské unie

V Evropě během II. světové války vznikaly iniciativy navrhuující konkrétní formy organizace, jejímž úkolem by bylo udržovat mírové vztahy mezi evropskými národy a regulací jejich ekonomik zajistit obyvatelům kontinentu důstojné životní podmínky.

Hospodářská krize 30. let, která přinesla zbídačení širokým vrstvám obyvatel, byla totiž chápána jako jeden z hlavních faktorů, které narušily společenské struktury a otevřely cestu pro podporu extremistických nacionalistických hnutí v řadě států Evropy.

Hnutí za evropskou jednotu uspořádala v roce 1947 v Montreux kongres, na něm byly předneseny návrhy konkrétních projektů – společný trh uhlí a oceli, celní unie, společná zemědělská politika, společné řešení výzkumu a využití atomové energie, hospodářská a měnová unie. Na květen 1948 byl svolán Evropský kongres, který měl dodat nových sil evropským hnutím, jejichž význam se zhoršující mezinárodní situací upadal. Kongres se sešel v Haagu, kde byla přijata rezoluce, která vyzývala vlády k urychlenému vytvoření evropské organizace. Byly v ní obsaženy i konkrétní podmínky členství, členem nové evropské integrace se nemohla stát nedemokratická země.

V květnu 1949 vznikla Rada Evropy, byla jediným výsledkem hnutí za evropskou jednotu vyjadřující široce sdílený pocit nutnosti organizovat vztahy mezi evropskými státy na novém základě. Jako první evropská organizace získala RE parlamentní orgán.¹

V květnu 1950 na základě Schumanova plánu bylo založeno Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO). Plán navrhoval ustavení organizace, která by spravovala francouzské a německé zdroje uhlí a oceli, vytvořila společný trh těchto klíčových odvětví. Smlouva o ESUO byla podepsána v Paříži 18. dubna 1951. Předsedou Vysokého úřadu se stal Jean Monnet, který byl skutečným autorem Schumanova plánu a vedl jednání o smlouvě.²

¹ Euroskop.cz FAQ [online]. (2011-12-12) Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8884/sekce/1945-1949/>

² Euroskop.cz – FAQ [online] (2011-12-12) Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957/>

Další nový projekt navázal na část iniciativ diskutovaných v rámci nerealizovaného EPS. Beyenův plán celní unie se stal východiskem pro memorandum zemí Beneluxu, na jehož základě země Šestky přijaly v červnu 1955 na konferenci v Messině rozhodnutí ustavit společný trh a rozšířit sektorovou spolupráci do oblastí jaderné energetiky. Dne 25. března 1957 v Římě podepsaly smlouvy Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (Euroatom).

V období 60. let získávala Evropská společenství základní rysy, vznikla základní pravidla hlavních politik společenství – celní unie, společné obchodní politiky, společné zemědělské politiky – ustálila se praxe řešení klíčových otázek budoucího vývoje společenství, vznikal základ právního systému. Tyto procesy však byly významnou měrou ovlivněny vývojem mezinárodního systému a změnami v postavení klíčových aktérů uvnitř společenství.

Další klíčové otázky, které se projednávaly v rámci ES, se týkaly vybudování společné zemědělské politiky- SZP.

SZP byla součástí Římských smluv, o jejích konkrétních principech a nástrojích však musely členské státy teprve rozhodnout. Bylo zřejmé, že to nebude snadné, neboť systémy podpory zemědělství v členských zemích se lišily. Došlo však ke shodě, že společná zemědělská politika bude založena na principu ochrany vnitřního zemědělského trhu před nízkou cenovou konkurencí ze zámorí. Nástroje této politiky byly v zásadě dvojí povahy; regulace cen a organizace zemědělského trhu. Systém institucionálních cen zajistil garantovanou úroveň cen pro výrobce, finanční podporu pro vývozce a prostřednictvím dovozních přírážek navyšoval cenu dovážených potravin.³

Jednotný evropský akt (1985) zbrzdění dynamiky integračního procesu – „euroskleróza“ – vyplývalo do velké míry z hospodářských obtíží, se kterými se potýkaly všechny členské státy ES. Vážnějším problémem bylo, že chyběla shoda o charakteru vývoje vzájemného vztahu mezi principem nadnárodního (nestátním) a mezistátním, na němž bylo společenství budováno.

³ Euroskop.cz – FAQ [online] (2011-12-12) Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8886/sekce/60-leta/>

Jednotný evropský akt (JEA) spojoval řešení dvou zásadních problémů, před nimiž ES stála – členské země se zavázaly do počátku roku 1993 odstranit zbývající překážky, které dosud bránily volnému pohybu zboží, kapitálu a osob mezi členy společenství, a o konkrétním rozhodnutí měla Rada ministrů rozhodovat na základě kvalifikované většiny. JEA posílil legislativní pravomoci EP zavedením „procedury spolupráce“, která nutila Radu k větším ohledům na stanovisko EP, a „procedurou souhlasu“ v oblasti schvalování mezinárodních smluv. JEA otevíral cestu pro budoucí smlouvu o Evropské unii.⁴

1.1 Vznik a vývoj regionální politiky v Evropské unii

K podpoře celkového harmonického vývoje Společenství rozvíjí a uskutečňuje aktivity vedoucí k posilování své ekonomické a sociální soudržnosti. Společenství se zaměřuje zvláště na zmenšování nerovnoměrnosti mezi různými regiony a zaostalosti regionů, jimž se dostává nejmenší podpory.⁵

Vznik a vývoj regionální politiky v EU

- 1951 – 1973 Období důvěry ve volný trh
- 1974 – 1986 Zrod evropské regionální politiky
- 1987 – 1999 Směrem k hospodářské a sociální soudržnosti
- 2000 – 2006 Nová výzva – příprava na východní rozšíření⁶

Období důvěry ve volný trh

Počáteční fázi lze charakterizovat jako důvěru ve volný trh, od něhož se očekávalo samovolné vyrovnávání regionálních disparit. Pro vytvoření volného trhu bylo zapotřebí odstranění obchodních bariér, proto se pozornost soustředila spíše na makroekonomické

⁴ Euroskop.cz – FAQ [online]. (2011-12-12)

Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8888/sekce/80-leta/>

⁵ Jednotný evropský akt článek 130, str.8

⁶ Businessinfo.cz - [online] (2011-12-12)

Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/#vznik_a_vyvoj

otázky. Mezi tehdejšími členy neexistovaly výraznější rozdíly (s výjimkou Itálie a Francie, které však prováděly vlastní regionální politiku již delší dobu).

Římská smlouva zakotvila vznik Evropské investiční banky, která poskytuje půjčky a garance na projekty v méně rozvinutých regionech. Na základě této smlouvy vznikl Evropský sociální fond financující sociální politiku a Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond. Společná zemědělská politika financována tímto fondem měla určité pozitivní regionální dopady. V roce 1968 bylo zřízeno Generální ředitelství pro regionální politiku, které se stalo koordinačním orgánem pro regionální politiku EU. V prvním období dochází k posílení národní regionální politiky jednotlivých států bez společné koordinace. Pozornost se soustředila zejména na oblasti postižené útlumem těžkého průmyslu a zaostalé venkovské politiky.

Zrod evropské regionální politiky (1974 – 1986)

Charakteristikou tohoto období je pokles ekonomické dynamiky a nárůstem strukturálních krizí. Došlo k rozšíření o země s méně rozvinutou ekonomikou (Irsko, Řecko) nebo s výraznými regionálními disparitami (Velká Británie). V této době došlo k výraznému prosazení regionální politiky především zásluhou Velké Británie – kolébky a tradiční země regionální politiky. Británie jako „čistý plátce“ svým vstupem do ES přišla o značné příjmy z cel, a právě regionální politika jí měla kompenzovat tyto ztráty a pomoci restrukturalizovat staré průmyslové oblasti.

V roce 1974 byl za tímto účelem zřízen Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) základní nástroj spravování a financování regionální politiky. V tomto období také začala podpora přeshraniční spolupráce v rámci úsilí vytvoření jednotného prostoru bez hraničních bariér.

Směrem k hospodářské a sociální soudržnosti (1987 – 1999)

Počátek tohoto období začíná přijetím Jednotného evropského aktu (Single European Act), který formuloval úkoly pro další integrační fázi, jakými mimo jiné byly:

- vytvoření jednotného trhu do konce roku 1992

- zavedení politiky směřující k posilování hospodářské vyspělosti různých regionů prostřednictvím strukturálních fondů

Hlavním podnětem posílení regionální politiky byla orientace na jednotný vnitřní trh a obava, že zaostřená konkurence ještě více zhorší situaci nejméně rozvinutých regionů, kterou nebudou schopné vlastními silami zvládnout.

Reforma regionální politiky v tomto období byla reakcí na vstup Španělska a Portugalska – zemí s nižší výkonností ekonomiky a závislostí na zemědělské produkci. Dalším impulsem byly strukturální potíže regionů vyspělých zemí – Velké Británie, severní Francie, severního Španělska a Itálie – jejichž tradiční průmyslová odvětví byla postižena změnami v mezinárodním konkurenčním prostředí.

Výsledkem reformy byl prvek střednědobého plánování regionálních programů a zavedení principů regionální (strukturální) politiky. Poprvé se objevil prvek víceletých koordinovaných rozvojových programů.

Nová výzva - příprava na východní rozšíření (2000 – 2006)

Cíle strukturální politiky byly neustále kritizovány, proto byla pro další plánovací období 2000 – 2006 provedena reforma v souladu s principy regionální politiky a výsledky z dosavadní realizace.

Na madridském zasedání Evropské rady v roce 1997 byla Evropská komise vyzvána, aby vypracovala návrh na rozšíření EU. Vznikl dokument nazvaný Agenda 2000, který ukazuje základní směry vývoje v kontextu rozšiřování EU. Na tento dokument navazují závěry Evropské rady ze zasedání v Berlíně z března 1999, které dále doplňují a kvalifikují předchozí ujednání.

Hlavními prioritami nové etapy dosahování hospodářské a sociální soudržnosti, na nichž se v rámci zvýšení účinnosti strukturálních fondů členské země dohodly, jsou:

- větší koncentrace finančních prostředků
- snížení počtu cílů a menší plošnost poskytované pomoci

- zdokonalení kontroly, zlepšení fungování a správy fondů
- zjednodušení celého procesu

Programové období 1989 – 1993: Od projektů k programům

V roce 1988 bylo odsouhlaseno pět prioritních cílů:

- Cíl 1: podpora rozvoje a strukturálních změn v regionech, jejichž rozvoj zaostává
- Cíl 2: změny v regionech vážně ovlivněných průmyslovým poklesem
- Cíl 3: boj s dlouhodobou nezaměstnaností
- Cíl 4: usnadnění pracovní integrace mladých lidí
- Cíl 5: urychlení změn zemědělských struktur; podpora rozvoje venkovských oblastí

Základní fakta a čísla

Celkový rozpočet strukturálních fondů 69 miliard ECU představujících 25 % rozpočtu EU a 0,3 % celkového HDP EU

- z čehož pro regiony pro Cíl 1: 64%
- počet obyvatel v regionech pro Cíl 1: 86,2 milionů (25 % z celkového počtu)
- hlavní příjemci: Španělsko (14,2 miliardy ECU), Itálie (11,4 milionů ECU), Portugalsko (9,2 miliardy ECU), Řecko (8,2 miliardy ECU).

Výsledky:

- regiony Cíle 1 snížily rozdíl v HDP na hlavu v porovnání s průměrem EU o 3 procentní body

- prostřednictvím strukturálních fondů bylo v Řecku, Irsku, Portugalsku a Španělsku vytvořeno 600 000 pracovních míst a průměrný HDP na osobu v těchto zemích vzrostl z 68,3% na 74,5% průměru Společenství
- prostřednictvím ESF bylo vyškoleny 917 000 osob
- v regionech Cíle 2 získalo 470 000 malých a středních firem⁷

Programové období 1994 – 1999: Upevňování a znásobení úsilí

Reforma z roku 1993 ponechala cíle z období 1994 – 1999 více méně beze změny:

- Cíl 1: podpora rozvoje a strukturálních změn regionů, jejichž rozvoj zaostává;
- Cíl 2: přeměny regionů nebo částí regionů vážně ovlivněných průmyslovým poklesem;
- Cíl 3: boj s dlouhodobou nezaměstnaností a podpora integrace mladých lidí do pracovního procesu a osob ohrožených vyloučením z trhu práce, podpora rovných pracovních příležitostí pro muže a ženy;
- Cíl 4: podpora přizpůsobení pracovních sil změnám v průmyslu a změnám výrobních systémů;
- Cíl 5: podpora rozvoje venkova (a) urychlením změn zemědělských struktur v rámci reformy společné zemědělské politiky a podporováním modernizace a strukturálních změn v sektoru rybníkářství (b) podpora rozvoje a strukturálních změn venkovských oblastí;
- Cíl 6: rozvoj a strukturální změny regionů s mimořádně nízkou hustotou obyvatelstva (od 1. ledna 1995).

Základní fakta a čísla:

- Celkový rozpočet strukturálních fondů a Fondu soudržnosti: 168, miliard ECU představujících přibližně třetinu rozpočtu EU a 0,4% celkového HDP EU.
- Z čehož pro regiony pro Cíl 1: 68%

⁷ Businessinfo.cz [online] (cit. 2011-12-12)

Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/?page=2>

- Počet obyvatel v regionech pro Cíl 1: 91,7 milionů (24,6% z celkového počtu)
- Hlavní příjemci. Španělsko (42,4 miliard ECU), Německo (21,8 miliard ECU), Itálie (21,7 miliard ECU), Portugalsko (18,2 miliardy ECU), Řecko (17,7 miliardy ECU) a Francie (14,9 miliardy ECU)

Výsledky:

- Vliv intervencí strukturálních fondů v letech 1994 – 1999 na HDP v reálných hodnotách je odhadován zvýšení o 4,7 % v Portugalsku, 3,9% ve východoněmeckých spolkových zemích, 2,8% v Irsku, 2,2% v Řecku, 1,4% ve Španělsku a 1,3% v Severním Irsku.
- V regionech spadajících pod Cíl 1 bylo vytvořeno 700 000 pracovních míst, což zvýšilo zaměstnanost v Portugalsku o téměř 4%, v Řecku o 2,5% a mezi 1% až 2% v nových německých spolkových zemích, na jihu Itálie a Španělska
- 800 000 malých a středních podniků, včetně 500 000 pro Cíl 1, obdrželo přímou investiční pomoc
- Bylo vybudováno nebo zmodernizováno 4 104 km dálnic a 31 844 km ostatních silnic. Investice do železniční infrastruktury vedla ke snížení jízdních dob na klíčových tratích jako je např. Athény – Thesaloniki – Idomeni,
- V regionech spadající do Cíle 2 bylo vytvořeno odhadem 567 000 nových míst, zaměstnanost klesla z 11,3% na 8,7% a EFRR fondů bylo investováno 3,2 miliardy ECU do rozvoje 115,1 milionů čtverečních metrů nových areálů a provozoven.⁸

Programové období 2000 – 2006: Udělat z rozšíření úspěch

Reforma z roku 1999 spojila předchozí Cíle 2 a 5 a Cíle 3 a 4, čímž snížila počet cílů strukturálních fondů z šesti na tři, a snížila počet iniciativ Společenství ze 13 na čtyři.

⁸ Businessinfo.cz – [online] (cit. 2011-12-13)

Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/?page=4>

Tři zbývající cíle byly:

- Cíl 1: podpora rozvoje a strukturálních změn regionů, jejichž rozvoj zaostává
- Cíl 2: následná podpora ekonomické a sociální přeměny oblastí, které se potýkají se strukturálními těžkostmi
- Cíl 3: podporovat úpravu a modernizaci politiky a systémů vzdělávání, výcviku

Základní fakta a čísla:

- Celkový objem dostupných prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti: 213 miliard eur pro EU – 15 na období 2000 až 2006 a 21,7 miliard eur pro 10 nových členských zemí na období 2004 – 2006, což představuje třetinu rozpočtu EU a 0,4% celkového HDP EU.
- Z čehož pro regiony pro Cíl 1: 71,6%
- Počet obyvatel v regionech pro Cíl 1: 169,4 milionů (37% z celkového počtu)
- Hlavní příjemci: Španělsko (56,3 miliardy eur), Německo (29,8 miliardy eur), Itálie (29,6 miliardy eur), Řecko (24,9 miliardy eur), Portugalsko (22,8 miliardy eur), Spojené království (16,6 miliardy eur) a Francie (15,7 miliardy eur)

Výsledky:

- Je odhadováno, že mezi roky 2000 a 2006 výdaje pro Cíl 1 vytvořily 570 000 pracovních míst, z nichž přibližně 160 000 bylo v nových členských zemích
- Ve Španělsku investovaly strukturální fondy 4 miliardy eur do výzkumu, technického rozvoje, inovací a informačních technologií prostřednictvím více než 13 000 výzkumných projektů, na kterých spolupracovalo téměř 100 000 španělských technologických parků
- V Řecku snížily pokračující investice do athénské metra dopravní zácpy a znečištění ovzduší. Bylo financováno osm nových stanic, včetně čtyř přestupních stanic, a 17 vlaků. V polovině roku 2005 je užívalo v dopravní

špičce 17 200 cestujících v porovnání s původně předpokládanými 15 500. Ve Španělsku uspořily investice do silničního systému odhadem 1,2 milionu dopravních hodin za rok

- Pro regiony Cíle 2 uvádějí průzkumy na úrovni firem, že koncem období 2000-2006 bylo vytvořeno hrubým odhadem 730 000 pracovních míst
- V Katalánsku se na programu Cíle 2 podílelo přes 6 000 (asi 21%) výzkumných pracovníků regionu a investice do soukromého sektoru v oblasti informační společnosti dosáhly výše 1,4 miliardy eur (37%)⁹
- Ve Spojeném království v regionech Cílů 1 a 2, obdrželo podporu více než 250 000 malých a středních podniků. Přibližně 16 000 z nich obdrželo přímou finanční podporu.

Programové období 2007 – 2013: Zaměření se na růst a pracovní místa

Souběžně se sdružením Cílů 2 a 3 transformovala reforma z roku 2006 iniciativu Interreg do třetího cíle a současně integrovala ostatní iniciativy Společenství do hlavních programů.

Prioritní cíle jsou definovány následovně:

- Sbližování: má za cíl urychlit sbližování nejméně vyvinutých členských zemí a regionů definovaných HDP na osobu menším než 75% průměru EU
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost: týká se všech ostatních regionů s cílem posílit konkurenceschopnost a přitažlivost regionů a rovněž zaměstnanost
- Evropská územní spolupráce: vychází z iniciativy Interreg a podporuje přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci a je rovněž dostupná pro sítě

⁹ Businessinfo.cz [online] (cit. 2011-12-12)

Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/?page=3>

Základní fakta a čísla:

- Celkový objem dostupných prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti: 347 miliard eur představujících 35,7 rozpočtu EU a 0,38% celkového HDP EU
- Z čehož pro regiony pro Cíl 1: 81,5 %
- Počet obyvatel v regionech pro Cíl 1: 170 milionů (35% z celkového počtu včetně postupně vyřazených regionů)
- Hlavní příjemci: Polsko (67,3 miliardy eur), Španělsko (35,2 miliardy eur), Itálie (28,8 miliardy eur), Česká republika (26,7 miliardy eur), Německo (26,3 miliardy eur), Maďarsko (25,3 miliardy eur), Portugalsko (21,5 miliardy eur) a Řecko (20,4 miliardy eur).

Očekávané výsledky:

- Makroekonomické modely odhadují, že investice politiky soudržnosti přidají v nových členských zemích v průměru přibližně 6% HDP nad základní scénáře. Například model Hermin předvídá přidaných 9% HDP v Litvě, ČR a na Slovensku; 5,5 – 6% pro Bulharsko, Polsko a Rumunsko, 3,5% pro Řecko a okolo 1-1,5% pro Španělsko, východoněmecké spolkové země a Mezzogiorno (Itálie).
- Do roku 2015 by měly strukturální fondy a Fond soudržnosti vytvořit až 2 miliony nových pracovních míst
- Na základě odhadů ex ante několika členskými zeměmi vytvoří důrazné zaměření na výzkum a inovaci dalších 40 000 pracovních míst
- V oblasti dopravy se předpokládá, že z investic politik soudržnosti EU bude podpořeno vybudování nebo rekonstrukce 25 000 km silnic a 7 700 km železnic.

- Mnoho členských zemí a regionů dává ve svých programech prioritu opatření proti klimatickým změnám a rozvoji ekonomiky s nízkou produkcí uhlíkových zplodin. Například Lucembursko si dalo snížit emise CO₂ o 10%, a Slovensko plánuje snížit energetickou náročnost výroby o více než 20%. Programy v Itálii, Francii, České republice, na Maltě, v Anglii a ve Walsu zahrnují opatření pro rozvoj specifických systémů pro vyhodnocování uhlíkových zplodin.¹⁰

¹⁰ Businessinfo.cz, [online] (cit. 2011-12-13)

Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/?page=5>

2. Strukturální politika a strukturální fondy EU

2.1 Strukturální politika

Strukturální politikou nebo také regionální politikou, která se uplatňuje v Evropské unii, se nazývá tzv. politika hospodářské a sociální soudržnosti. Je odrazem principu solidarity uvnitř EU, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států a regionů za účelem zvýšení kvality života obyvatel celé Evropské unie.¹¹

Strukturální politika byla schválena v roce 1988 na základě rozhodnutí spojit regionální, sociální a zemědělskou politiku v jediný celek, kdy hlavním cílem bylo zvýšení koordinace mezi nimi. Je koncipována jako tzv. komunitární (koordinovaná) politika. To znamená, že její koordinace spadá do působnosti orgánů Evropské unie a samotná realizace spočívá na členských státech. Programy se financují z rozpočtu Evropské unie, která na vybrané projekty přispívá v rozmezí 40 – 75 procent. Sestavuje je Evropská komise nebo specializované agentury, které Komise zřídila. U některých programů jsou gestorem národní agentury. Na rozdíl od strukturálních fondů nejsou peníze u komunitárních programů většinou určeny pro členský stát, ale pro konkrétní program. Žadatelé z České republiky tedy nemají automaticky nárok na část prostředků v rozpočtu daného programu. Komunitární programy nemají jednotná pravidla pro přidělování finančních prostředků a organizaci výběrových řízení. K jednotlivým programům se vypisují výzvy k předkládání projektů, které se zveřejňují i na webových stránkách komunitárních programů.

U většiny komunitárních programů je nutnou podmínkou pro získání podpory vytvoření partnerství mezi několika subjekty z různých zemí. Cíle, metody a formy spolupráce by měly přesáhnout lokální, regionální nebo národní zájmy. Přednost při výběru mají projekty, které mají celoevropské zaměření. O finanční podpoře projektu rozhoduje podle předem známých kritérií odborná komise.

Konečnými příjemci finančních prostředků z komunitárních programů jsou veřejné i soukromé subjekty z celé Evropské unie. Část prostředků na programy je určena také pro subjekty ze třetích zemí mimo EU.

¹¹ Regionální politika EU – FONDY EVROPSKÉ UNIE [online] (cit. 2011-12-12)
Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz>

Projekty může podat členský i nečlenský stát EU, ústřední orgány státní správy, místní a regionální orgány, sociální partneři, neziskové organizace, univerzity a výzkumné instituce, národní statistické úřady, média atd.¹²

Politiku soudržnosti a sociální soudržnosti a s ní související čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie považují za symbol solidarity mezi nejvyspělejšími a méně vyspělými státy. Jedná se o politiku snižování meziregionálních rozdílů v Evropské unii jako celku. Z praktického hlediska je pak významná zejména strukturální politika, jejímž cílem je vyvážený rozvoj evropských regionů, odstraňování rozdílů jejich sociální a hospodářské úrovně. Hlavními nástroji politiky jsou strukturální fondy a fond kohezní.¹³

Kohezní fond byl zřízen v roce 1993 Maastrichtskou smlouvou a v současné době pomáhá všem 12 novým členským zemím, Řecku, Portugalsku a Španělsku. Nárok na pomoc z fondu má země, která nedosáhla 90 procent průměru HDP Evropské unie a která realizuje program „hospodářské konvergence“. Fond spolufinancuje velké infrastrukturalní projekty v oblasti ochrany životního prostředí a transevropských dopravních sítí) dálnice a silnice I. třídy, železnice, vodní doprava, řízení silniční, železniční, říční námořní a letecké dopravy, městská doprava při dodržování zásad udržitelnosti rozvoje), dále má přispívat k zajištění posunu podporovaných států k rozpočtové stabilitě, vyžadované EMU (hospodářská a měnová unie), aniž by se omezovaly rozsáhlé investice, jež jsou v uvedených oblastech nutné.

Řídícím orgánem Fondu soudržnosti je v České republice Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) a to na základě usnesení vlády ČR č. 102/2002, odst.II/d), které koordinuje dva zprostředkující orgány fondu – Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo dopravy.¹⁴

Od 1. 3. 2003 byl na MMR zřízen odbor Řídícího orgánu Fondu soudržnosti, jehož cílem bylo úspěšné dokončení využívání nástroje ISPA a do 31. 12. 2003 zajistit plnou

¹² Euroskop.cz – FAQ [online]. (cit. 2011-12-12)

Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8643/sekce/zakladni-informace/>

¹³ Příručka pro žadatele o finanční podporu z OP VK, verze 5, datum platnosti od 2.2.2009

¹⁴ Euroskop.cz – FAQ [online] (cit. 2011-12-12)

Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8631/sekce/fond-soudrznosti/>

funkčnost Řídicího orgánu Fondu soudržnosti (II/Id – usn. vl. č. 102/2002), což odpovídá Národnímu rozvojovému plánu, základnímu dokumentu pro získání finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Národní rozvojové plány a Národní strategické referenční rámce popisují prioritní rozvojové oblasti, strategie a jim vymezené cíle, jichž hodlají dosáhnout pomocí prostředků z fondů EU. NSRR tedy definuje soustavu operačních programů (OP), které chce členský stát využívat pro čerpání z fondů EU. Členský stát musí předložit NSRR a soustavu všech OP ke schválení Evropské komisi, která má za politiku HSS odpovědnost na evropské úrovni. Komise posuzuje soulad NSRR a OP s nařízením Strategické obecné zásady Společenství (SOZS). Po schválení NSRR a OP Evropskou komisí může být zahájeno čerpání z evropských fondů, které je již plně v rukou členských zemí. Evropská komise jeho průběh jen monitoruje, vyhodnocuje a odesílá peníze z fondů EU na speciální účet zřízený pro tyto účely v každém členském státě.

Národní strategický referenční rámec byl **27. července 2007 přijat Evropskou komisí** a je základním programovým dokumentem obsahujícím cíle, priority a zaměření strukturální pomoci v ČR v období 2007 – 2013.

Východiskem pro zpracování návrhu Národního strategického referenčního rámce byl Národní rozvojový plán České republiky 2007 – 2013. NRP definuje strategii rozvoje České republiky pro období 2007 – 2013, vychází z textů nařízení ke strukturálním fondům a Fondu soudržnosti, opírá se o klíčové evropské (Strategické obecné zásady Společenství) i domácí (Strategie udržitelnosti rozvoje, Strategie hospodářského růstu, Strategie regionálního rozvoje pro léta 2007 – 2013 a další platné resortní a regionální strategie) strategické dokumenty.

Strategie NSRR se realizuje pomocí tzv. operačních programů, které obsahují konkrétní dotační tituly. Pro období 2007 – 2013 bylo stanoveno 26 operačních programů (OP), které se dělí na tematické (např. zaměstnanost, doprava) a regionální (např. Střední Čechy, Moravskoslezsko), programy pro Prahu a programy Evropské územní spolupráce. Česká republika má pro programovací období 2007 – 2013 k dispozici dosud největší objem finančních prostředků v přepočtu na obyvatele, které může čerpat

pro další rozvoj a pomoc svých regionů: 26,7 mld. EUR, tedy zhruba 752,7 MLD. korun.

OP jsou rozděleny mezi tři cíle politiky Hospodářské sociální soudržnosti:¹⁵

Cíl Konvergence – smyslem tohoto cíle je zlepšování podmínek a podpora aktivit, které povedou ke sblížení nejméně rozvinutých členských států a regionů EU, tj. oblastí jejichž DPH je menší než 75% průměru EU (pod Konvergence spadá celá ČR vyjma hl. města Prahy). Do této kategorie patří OP tematické a OP regionální (ROP).

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – smyslem tohoto cíle je pokračování v posilování konkurenceschopnosti a přitažlivosti regionů pomocí inovačních projektů, zlepšování životního prostředí a posilování zaměstnanosti, např. prostřednictvím investic hl. m. Praha do lidských zdrojů. Jedná se o regiony, jejichž HDP převyšuje 75% průměru EU (v ČR se jedná pouze o region hl. m. Praha).

Cíl Evropská územní spolupráce – smyslem je posilování přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ, také však podpora výzkumu a výměna zkušeností mezi regiony a jednotlivými členskými zeměmi navzájem (pod tento Cíl spadá celá ČR, včetně Prahy).

2.2 Strukturální fondy

Strukturální fondy patří mezi nástroje strukturální politiky Evropské unie, jejichž prostřednictvím se realizuje posilování hospodářské a sociální soudržnosti. Přispívají různou měrou ke zvyšování hospodářské vyspělosti a ke snižování rozdílů evropských regionů. Zaměření pomoci z každého fondu je stanoveno nařízením Rady EU.

Z pohledu organizací zdravotně postižených existují určité normy, které povolují jejich požadavky při žádosti o projekt pro jednotlivé fondy.

Evropský sociální fond prosazuje návrat nezaměstnaných a znevýhodněných skupin do pracovní síly, především financování školení a systému rekvalifikací. V rámci projektu existují klíčové priority, které lze požit na podporu projektu při žádání prostředků ze strukturálních fondů.

¹⁵ Zpracováno dle příručky Abeceda fondů Evropské unie 2007 – 2013, str. 3
Dostupné z: <http://www.osf-mvcr.cz/abeceda-fondu-eu-2007-2013>

- politika aktivního trhu práce
- přizpůsobivá pracovní síla
- začleňování do společnosti
- celoživotní vzdělávání

ERDF financuje infrastrukturu, vytváření pracovních míst, projekty pro místní rozvoj a pomoc malým firmám. Zdravotního postižení se týkají tyto priority:

- Produktivní investování do vytváření a dozor nad udržitelnými pracovními místy
- Investování do infrastruktury
- Podpora a posilování místního rozvoje a iniciativ pro zaměstnávání
- Investování do vzdělávání a zdravotnictví pro strukturální přizpůsobení

Významnou pomoc z fondů Evropské unie pro nové členské země (ke kterým Česká republika patří), dokládají nejrůznější statistiky, přehledy a srovnání. Statisticy ve srovnání použili takzvaný standard kupní síly (PPS), což je uměle vytvořená měnová jednotka, která se používá při mezinárodních srovnáních. Vyrovnávají se v ní totiž rozdíly, které jinak panují mezi kupní silou národních měn jednotlivých států. Za jeden PPS by se tak koupilo stejné množství zboží či služeb ve všech zemích. Představuje-li tedy průměr za celou EU 100PPS, pak v Česku bylo HDP na hlavu v roce 2009 jen 82 PPS. Češi ale postupně bohatnou, neboť v roce 2008 bylo 81 PPS a v roce 2007 bylo 80 PPS. Ze starých členských zemí EU přesto za Českem figurují jen Portugalci (18. pozice, 80 PPS). Naopak jasným lídrem zůstávají jako v předchozích letech Lucemburčané. Jejich HDP na obyvatele sice pokleslo z 280 PPS v roce 2008 na 271 v roce 2009, stále však překonávají ostatní země. Na 2. místě je Nizozemsko s pouhými 131 PPS. Naopak nejchudší je Bulharsko se 44 PPS¹⁶.

¹⁶E15.cz - [online]. (cit. 2011-12-12)

Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/podle-hdp-na-hlavu-je-cesko-v-eu-sedmnactou-nejbohatsi-zemi>

Tabulka č.1: HDP na obyvatele v PPS (EU 27 = 100)

Země	2009	Země	2009
EU27	100	Litva	55
Eurozóna	109	Lucembursko	271
Belgie	116	Maďarsko	65
Bulharsko	44	Malta	79
ČR	82	Nizozemí	131
Dánsko	121	Rakousko	124
Německo	116	Polsko	61
Estonsko	64	Portugalsko	80
Irsko	127	Rumunsko	46

Přes značné byrokratické procedury spojené s čerpáním finančních prostředků ze strukturálních fondů je předmětem zájmu žadatelů (např. podnikatelé, studenti, vědci, zástupci obcí, pracovníci neziskových organizací a příspěvkových organizací) připravit kvalitní projektové žádosti (i když tato cesta je často velice trnitá) a uspět. Úspěšný příjemce finanční podpory se musí seznámit se všemi dokumenty, legislativou, jinak riskuje neuznatelnost nákladů – *Ignorare leges est lata culpa*.

3. Podpora nezaměstnaným OZP při vstupu na trh práce

V dnešní době si kladou důraz na výkon i na produktivitu trendy vývoje moderní společnosti. Pod vlivem ekonomické krize přibývá nezaměstnaných, zvyšuje se poptávka po pracovních místech, ubývá nabídka pracovních míst a organizace zavádějí úsporná opatření, která mají vliv na zvyšování nezaměstnanosti. Osoby, které postrádají pracovní návyky, dostatečnou kvalifikaci nebo trpí některým druhem zdravotního postižení, tak ti mají výrazně sníženou možnost získat a především udržet si pracovní místo. Toto jsou důvody, které je třeba řešit ze strany státu, neziskových organizací a nabízet komplexní služby jako nástroj prevence sociální exkluze nezaměstnaných osob se zdravotním postižením. Tyto dvě podpory by měly na sebe navazovat a vzájemně se podporovat a doplňovat. Tato skupina obyvatel je podvědomě vytlačována ze společnosti, jelikož jejich zařazení zpět do společnosti vyžaduje především sociální politiku a také i značné finanční prostředky. Tyto dva aspekty jsou v posledních letech v našem státě značně potlačovány a opomíjeny. V rámci celorepublikového šetření jsou finanční prostředky neustále snižovány na podporu zaměstnanosti osob se zdravotním postižením.

3.1 Úřad práce a jeho funkce

Úřady práce jsou územním orgánem státní správy s právní subjektivitou, jehož nadřízeným orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí – Správa služeb zaměstnanosti.

Úřad práce je státní instituce, jejíž hlavní činností je poskytování informací z oblasti pracovního trhu nejen v České republice, ale i v Evropské unii, evidence uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst. Spadá pod správu Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, ale jeho působnost se dělí do menších administrativních celků, které působí na jednotlivých pobočkách po celé České republice. Od roku 2011 má Úřad práce České republiky generální ředitelství, 14 krajských poboček a 231 jejich kontaktních pracovišť.

Od 1. 4. 2011 byly zrušeny původní okresní úřady práce. Podle zákona č. 73/2011 Sb.,¹⁷ jsou veškeré úkol v oblastech zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a státní sociální podpory převedeny na Úřad práce České republiky (ÚP).

3.2 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

Jedním ze základních cílů hospodářské a sociální politiky státu je dosažení plné, produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti. Právo na zaměstnání bez ohledu na rasu, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, členství v politických stranách nebo příslušnost k politickým hnutím, národnost, etnický nebo sociální původ, majetek, zdravotní stav nebo věk je jedním ze základních práv občana.

Dnem 1. 10. 2004 nabyt účinnosti zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Tato základní právní norma stanovuje postup k dosažení cílů politiky státu v oblasti zaměstnanosti.

Státní politika zaměstnanosti usiluje:

- o dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách,
- o produktivní využití zdrojů pracovních sil,
- o zabezpečení práva občanů na zaměstnání.

Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v České republice vykonávají Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a Úřad práce ČR.

Úřad práce ČR (ÚP) je orgánem státní správy s právní subjektivitou, jehož nadřízeným orgánem je MPSV - Sekce trhu práce (STP MPSV). ÚP má tyto funkce:

- sleduje a hodnotí stav na trhu práce, zpracovává koncepci vývoje zaměstnanosti v jednotlivých regionech, přijímá opatření k ovlivnění nabídky a poptávky;
- informuje občany o možnostech získání zaměstnání, odborné přípravy a rekvalifikace, informuje zaměstnavatele o volných zdrojích pracovních sil;
- zprostředkovává vhodné zaměstnání uchazečům a zájemcům o zaměstnání;

¹⁷ Zákon č. 73/2011 Sb. zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů.

- poskytuje občanům poradenské služby spojené s hledáním zaměstnání, volbou povolání, odbornou výchovou a rekvalifikací;
- vede evidenci uchazečů, příp. zájemců o zaměstnání, evidenci volných pracovních míst, evidenci pracovních povolení vydaných cizincům nebo osobám bez státní příslušnosti;
- rozhoduje o vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání, o přiznání, odejmutí, zastavení nebo vrácení hmotného zabezpečení;
- organizuje, zabezpečuje a usměrňuje rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání;
- hmotně podporuje vytváření nových pracovních míst; podporuje vytváření a provoz chráněných pracovních míst pro občany se zdravotním postižením;
- vydává a odnímá povolení k zaměstnávání osobám, které nejsou státními občany České republiky a občany Evropské unie ani jejich rodinnými příslušníky;
- spolupracuje s institucemi ovlivňujícími trh práce se zaměstnavateli při přijetí uchazečů do zaměstnání, při umístění uvolněných zaměstnanců v důsledku strukturálních změn, při organizačních a racionalizačních opatřeních, dále spolupracuje s orgány sociálního zabezpečení, státní zdravotní správy a ostatními orgány státní správy;
- hospodaří s finančními prostředky určenými na zabezpečení státní politiky zaměstnanosti a provoz ÚP.¹⁸

Rekvalifikace

Rekvalifikace umožňuje fyzickým osobám získat kvalifikaci pro nové zaměstnání nebo udržení stávajícího zaměstnání.

Rekvalifikace je získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování. Za rekvalifikaci se považuje i získání kvalifikace pro pracovní uplatnění fyzické osoby, která dosud žádnou kvalifikaci nezískala. Při určování obsahu a rozsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby, která má být rekvalifikována formou získání nových teoretických a praktických dovedností v

¹⁸ MPSV CZ [online].2012 (cit. 20.1.2012)
Dostupné: <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>>

rámcí dalšího profesního vzdělávání (§ 108 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů).¹⁹

Společensky účelná pracovní místa (SÚPM)

Společensky účelnými pracovními místy se rozumí pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s Úřadem práce a obsazuje je uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Společensky účelným pracovním místem je i pracovní místo, které zřídil po dohodě s Úřadem práce uchazeč o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Na společensky účelná pracovní místa může Úřad práce poskytnout příspěvek.²⁰

Veřejně prospěšné práce

Veřejně prospěšnými pracemi se rozumí časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, které vytváří zaměstnavatel nejdéle na 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, a to i opakovaně, k pracovnímu umístění uchazečů o zaměstnání. Pracovní příležitosti jsou vytvářeny na základě dohody s Úřadem práce, který na ně může zaměstnavateli poskytnout příspěvek.²¹

¹⁹ MPSV CZ [online].2012 (cit. 20.1.2012)

Dostupné:< <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/rekvalifikace>>

²⁰ §113 Zákon č.435/2004 Sb. Zákon o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

²¹ §112 Zákon č.435/2004 Sb. Zákon o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

4. Severočeský kraj

4.1 Okres LIBEREC - celková charakteristika okresu

Okres Liberec leží nejseverněji v rámci České republiky. Spolu s okresy Česká Lípa, Semily a Jablonec nad Nisou je součástí Libereckého kraje. Na území okresu o rozloze 989 km² je 59 obcí (z toho 11 měst), ve kterých žije 169 795 obyvatel. Územní rozmístění obyvatelstva je značně nerovnoměrné a koncentruje se do městských sídel. Na území Liberce žije téměř 60% všech obyvatel okresu. Průměrný věk obyvatelstva v okrese Liberec je 40,2 roku.

Okres Liberec je svým charakterem okresem průmyslovým. Tato skutečnost vychází z dlouhodobého vývoje podmíněného přírodními podmínkami. Výrazně jsou zastoupena i další odvětví národního hospodářství jako stavebnictví, obchod, školství, zdravotnictví, doprava a služby, v jižní části pak zemědělství. Mezi průmyslovými podniky je vysoká část firem (strojírenských, plastikářských, elektronických), jejichž koncovými výrobky jsou komponenty pro výrobu automobilů. Podíl textilního průmyslu, který měl v této oblasti velikou tradici, se razantně snížil. Nové pracovní příležitosti do regionu přinesly v minulosti především podniky, které vyrostly v Liberci v Průmyslové zóně Jih. Další pracovní příležitosti vznikaly ve stále rostoucí Obchodní a průmyslové zóně Sever.

Obrázek 1: Liberecký kraj

Zdroj: http://www.google.cz/imgres?q=libereck%C3%BD+kraj&hl=cs&sa=X&biw=1366&bih=667&tbn=isch&prmd=imvns&tbnid=e3LNdMnODkZwjM.&imgrefurl=http://www.ksslk.cz/&docid=l-W0-vQS6-k95M&imgurl=http://www.ksslk.cz/images/gr/liberecky-kraj.jpg&w=207&h=158&ej=rp8-T_roFaLP4QTe5PCGCA&zoom=1&iact=rc&dur=382&sig=101260760566754098782&page=2&tbnh=126&tbnw=165&start=18&endp=21&ved=0CLkBEK0DMBo&tx=120&ty=67

V roce 2009 zaznamenaly úřady práce největší nárůst počtu nezaměstnaných v historii. Počet uchazečů o zaměstnání se během roku zvýšil z 6233 na 9 692, tedy celkem o 3 459.

V roce 2010 dosahovala nezaměstnanost stále vysokých hodnot. Historického maxima dosáhl počet evidovaných uchazečů, který v měsících leden až březen přesáhl hranici 10 000 uchazečů.

4.2 Osoby se zdravotním postižením (ZP) v LBK

V roce 2009 se počet uchazečů se ZP zvýšil z předchozích let z 842 na 993 (index 117,8%). Relativně to bylo méně než u všech uchazečů celkem (index 155,5%) a jejich podíl na celkovém počtu uchazečů meziročně klesl z 13,5% na 10,3%. U této skupiny uchazečů lze hovořit o určité „netečnosti“ k ekonomické situaci. Jejich počet se v závislosti na ekonomické situaci mění s podstatně menší dynamikou než u uchazečů bez ZP. V době ekonomického oživení se jejich podíl na počtu uchazečů zvyšuje a v době ekonomického útlumu naopak snižuje. Tento jev spočívá v jejich nízké zaměstnanosti, kterou nezmění ani značné náklady věnované ve prospěch této skupiny (kompenzační příspěvek podle § 78 ZoZ, programy chráněných dílen a chráněných pracovních míst).

K 31. 12. 2010 bylo v evidenci ÚP 1006 osob se zdravotním postižením, kdy oproti předchozímu roku 2009 došlo k mírnému zvýšení počtu osob o 13 ZP (meziroční index 101,3%). Během roku počty osob ZP kolísaly mezi 958 (v měsíci květnu) a právě zmíněným počtem 1006 (v měsíci prosinci).

Přesto, že skupina osob ZP představuje 10% z celkového počtu uchazečů o zaměstnání, je jejich možnost uplatnění na trhu práce velmi omezená. Je to hlavně způsobeno nízkým počtem nabízených volných míst pro tuto skupinu uchazečů. Další důvodem je zdrženlivost zaměstnavatelů taková místa vytvářet, a to z důvodu již splněného tzv. náhradního plnění (odběr výrobků nebo služeb jako náhrada povinnosti zaměstnávat osoby se zdravotním postižením).²²

4.3. Podpora zaměstnávání osob se ZP v LBK

Chráněné pracovní místo (CHPM) - zřízení § 75 ZoZ

Chráněné pracovní místo je pracovní místo vytvořené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením (dále jen OZP) na základě písemné dohody s Úřadem práce. CHPM musí být provozováno po dobu nejméně 2 let ode dne sjednaného v dohodě. Na vytvoření CHPM poskytuje Úřad práce zaměstnavateli příspěvek.

ÚP může uzavřít dohodu o poskytnutí příspěvku na vytvoření CHPM i s osobou se zdravotním postižením, která se rozhodne vykonávat samostatnou výdělečnou činnost.

Chráněné pracovní místo (CHPM) – provoz

ÚP může na základě písemné dohody se zaměstnavatelem nebo osobou se zdravotním postižením, která se rozhodne vykonávat samostatnou výdělečnou činnost, poskytnout i příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů na chráněné pracovní místo obsazené OZP.

Chráněná pracovní dílna (CHPD) - zřízení § 76 ZoZ

Chráněná pracovní dílna je pracoviště zaměstnavatele vymezené na základě dohody s Úřadem práce a přizpůsobené pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením, kde je

²² Analýza vývoje na trhu práce v okrese Liberec za rok 2010,
Dostupné: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/lbk/kop/liberec/statistiky/lbokres_1210_w.pdf

v průměrném ročním přepočteném počtu zaměstnáno nejméně 60 % těchto zaměstnanců. Chráněná pracovní dílna musí být provozována po dobu nejméně 2 let ode dne sjednaného v dohodě. Na vytvoření CHPD poskytuje Úřad práce zaměstnavateli příspěvek.

Chráněná pracovní dílna (CHPD) – provoz

ÚP může na základě písemné dohody se zaměstnavatelem poskytnout i příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů chráněné pracovní dílny.²³

Chráněné pracovní dílny - provoz

V roce 2009 provozovalo s příspěvkem ÚP 9 podnikatelských subjektů celkem 14 chráněných pracovních dílen, v nichž zaměstnávalo v průměrném přepočteném stavu 132,5 osob zdravotně postižených. Na částečnou úhradu provozních nákladů bylo rozpočtováno 2 149 000 Kč a vyplaceno 2 082 000 Kč, tj. 96,9%.

V průběhu roku 2010 Úřad práce přispíval na částečnou úhradu provozních nákladů devíti CHPD na celkový počet 154 osob se zdravotním postižením. Celkem bylo vyplaceno 1 035 900 Kč. Příspěvek byl poskytován čtvrtletně či pololetně po ověření skutečnosti průměrného počtu zaměstnanců.

Chráněná pracovní místa – zřízení

Žádosti o příspěvek na zřízení pracovních míst pro osoby zdravotně postižené bylo podáno v roce 2009 celkem 10. Z toho finančně bylo podpořeno 9 chráněných pracovních míst, na které byl poskytnut příspěvek v celkové výši 442 440 Kč, tj. průměrně 49 160 Kč na 1 CHPM.

V roce 2010 zaměstnavatelé vytvořili celkem 6 nových chráněných pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením, na jejichž zřízení se částečně podílel úřad práce finančními prostředky ve výši 338 000 Kč, tj. průměrně 56 466 Kč na 1 CHPM, což je více než v minulém roce.

²³ Portál MPSV.cz, [online] – (17.2.12)

Dostupné: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/lbk/kop/liberec/aktivni_politika_zamestnanosti_apz

Chráněná pracovní místa – provoz

V roce 2009 požádaly dvě fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona nezapsané v obchodním rejstříku o příspěvek na provoz chráněných pracovních míst, a to na přepočtený počet 4,5 zaměstnance, na které úřad práce vyplatil celkem 63 750 Kč, tj. průměrně na 1 OZP 14 167 Kč.

O příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů chráněných pracovních míst, na nichž bylo zaměstnáno v průměrném přepočteném počtu 73,5 OZP, požádalo celkem 9 zaměstnavatelů v roce 2010. Úřad práce v Liberci poskytl příspěvek v celkové výši 1 037 500 Kč, tj. průměrně 14 115 Kč na 1 CHPM – povoz.

Podnikatelské subjekty zaměstnávají více než 50% osob se zdravotně postižením – příspěvek dle § 78 ZoZ (zákon o zaměstnanosti).

V roce 2010 podalo žádost o příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením 46 zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50% OZP, vyplaceno bylo 44 086 111 Kč. Počet těchto zaměstnavatelů se oproti předcházejícímu roku 2009 zvýšil o deset a vyplaceno bylo o 15 723 331 Kč více.

V roce 2009 byl příspěvek poskytován 36 zaměstnavatelům v celkové výši 28 362 780 Kč.²⁴

Tabulka č. 2: Uchazeči o zaměstnání se ZP evidovaní na ÚP v Liberci – členění dle regionů

<i>Uchazeči o zaměstnání se ZP evidovaní na ÚP v Liberci - členění dle regionů v roce 2009, 2010</i>		
	2009	2010
Liberecko	461	491
Hodkovicko	21	18
Českokodubsko	69	65
Turnovsko - část	34	40
Jablonsko	49	44
Hrádecko	76	59
Chrastavsko	65	75
Frýdlantsko	172	182
Novoměstsko	36	32
v evidenci ÚP	993	1006

Zdroj: Úřad práce v Liberci

²⁴ Analýza vývoje na trhu práce v okrese Liberec za rok 2010, vydal: ÚP Liberec
Analýza vývoje na trhu práce v okrese Liberec za rok 2009, vydal: ÚP Liberec

Nezaměstnaných **osob se zdravotním postižením (OZP)** se v evidenci ÚP postupně zvyšuje, ale není to tak velký nárůst, jako u osob patřící do jiné kategorie.

4.4 ESF – projekty zaměřené na OZP v roce 2009, 2010

V letech 2009 a 2010 se realizovaly projekty v rámci operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ). V březnu 2009 se začalo s realizací několika projektů a mezi nimi i s projektem s názvem **Lepší život**, kde cílovou skupinou byli zájemci o zaměstnání se zdravotním postižením nebo omezením, pro které je charakteristické sociální vyloučení a tedy ztížená možnost zapojení se do pracovního procesu. Celková částka na projekt byla 15 mil. Kč. Do projektu vstoupilo celkem 217 osob, které prošly poradenskými aktivitami a speciálně v tomto projektu 30 účastníků i speciální diagnostikou - ergodiagnostika. Celkem 131 účastníků prošlo rekvalifikačními kurzy a 38 osob bylo umístěno do zaměstnání pomocí nástrojů SÚPM, VPP a nově vytvořených pracovních míst. Projekt svou realizací přesahoval do roku 2010 a v únoru byl ukončen.

5. Okres Ústí nad Labem – celková charakteristika okresu

Ústecký kraj tvoří 7 okresů, se kterými jsou shodné správní obvody úřadů práce. Dále 354 obcí (58 se statutem města), které jsou administrativně rozděleny do 16 obcí s rozšířenou působností – Chomutov, Louny, Teplice, Ústí nad Labem, Děčín, Litoměřice, Kadaň, Podbořany, Žatec, Roudnice nad Labem, Lovosice, Bílina, Litvínov, Varnsdorf a Rumburk a 30 obcí s pověřeným obecním úřadem. Rozloha kraje je 5 335 km² a počet obyvatel je 836 000 což kraj řadí na páté místo v ČR. Nej hustěji je osídlena podkrušnohorská hnědouhelná pánev, méně oblast Krušných hor a okresy Louny a Litoměřice, kde se vyskytují především menší venkovská sídla. Největší obcí a zároveň sídlem kraje je město Ústí nad Labem s 95 477 obyvateli. Charakteristickým rysem kraje je relativně mladé obyvatelstvo, průměrný věk je 39,8 let.

V roce 2009 se kraj podílel na tvorbě **hrubého domácího produktu** v České republice 6,4 %. V přepočtu na jednoho obyvatele dosahuje 79,8 % republikového průměru a je mezi kraji na desáté pozici. K nejvýznamnějším zaměstnavatelům Ústeckého kraje patří Mostecká uhelná společnost, Severočeské doly, Chemopetrol a Krajská zdravotní, a.s., která od roku 2007 sdružuje Nemocnici Děčín, Masarykovu nemocnici v Ústí nad Labem, Nemocnici Teplice, Nemocnici Most a Nemocnici Chomutov.²⁵

Obrázek 2: Ústecký kraj

Zdroj: <http://spravnimapa.topograf.cz/ustecky-kraj>

²⁵ Businessinfo.cz, [online] (cit. 18.2.12)

Dostupné : <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ustecky-kraj/charakteristika-usteckeho-kraje/1000934/41130/#ekonudaj>

V roce 2009 míra nezaměstnanosti Ústeckého kraje v rámci ČR se nezměnila a po celý sledovaný rok byl kraj stále na prvním místě. V meziočním srovnání stoupla míra nezaměstnanosti o 3,3%. Ze všech sedmi okresů ústeckého kraje je již několik let nejvíce postižen nezaměstnaností okres Most (MN 16,41% k 31. 12. 2009), nejméně okres Litoměřice (MN 11,34% k 31. 12. 2009). Celková míra nezaměstnanosti ústeckého kraje činí 13,6% k 31. 12. 2009. Počet evidovaných uchazečů o zaměstnání se během roku zvýšil o 17 983 tj. celkem 78 923 uchazečů.

V roce 2010 se pozice Ústeckého kraje v rámci ČR nezměnila a po celý rok se opět míra nezaměstnanosti držela na prvním místě. V meziročním srovnání stoupla míra nezaměstnanosti o 0,3%. Ze všech sedmi okresů Ústeckého kraje je největší míra nezaměstnanosti v okrese Most (MN 16,51% k 31. 12. 2010), nejméně okres Litoměřice (MN 11,48% k 31. 12. 2010). Celková míra nezaměstnanosti ústeckého kraje činí 13,9% k 31. 12. 2010. Počet evidovaných uchazečů o zaměstnání se během roku snížil oproti roku 2009 o 7 103 tj. celkem 71 819 uchazečů. Ve všech případech jsou hodnoty sledovaného roku příznivější než v roce 2009.

5.1 Osoby se zdravotním postižením (ZP) v Ústeckém kraji

Osoby se ZP mají nedostatek veřejných pracovních míst (VPM) omezenou možnost pracovního uplatnění a jsou ze všech sledovaných skupin nejvíce zasaženi dlouhodobou nezaměstnaností. Hlavním problémem pro uplatnění osob se ZP je jejich nižší produktivita práce a jejich častá nemocnost. U většiny uchazečů se ZP dochází ke kumulaci více zdravotních handicapů, což ještě více zhoršuje možnost začlenění uchazeče do pracovního procesu.

Tabulka č. 3: Vývoj počtu uchazečů osob se zdravotním postižením

Osoby se zdravotním postižením	stav k	
	celkem	
	31. 12. 2009	31. 12. 2010
osoby se ZP	7 712	7 611
podíl na celkovém počtu uchazečů	12,9	12,3
z toho: plně invalidní	26	4
částečně invalidní	6 416	1 502
os. invalidní - I. stupeň (§39/2a)		3 452
os. invalidní - II. stupeň (§39/2b)		1 329
os. invalidní - III. stupeň (§39/2c)		5
os. invalidní - III. stupeň (§39/2c, §39/4f)		25
os. zdravotně znevýhodněné	1 270	1 294

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce v Ústeckém kraji za rok 2010

Přes veškeré skutečnosti došlo v roce 2009 k meziročnímu nárůstu o 41 občanů se ZP, ale jejich podíl na celkovém počtu uchazečů se meziročně snížil o 3,9%. Skutečnost je způsobena uplatňováním nástrojů APZ (§ 78 ZOZ atd.).

V roce 2010 došlo k meziročnímu poklesu o 101 občanů ZP, podíl na celkovém počtu uchazečů se meziročně snížil, a to o 0,6%.

5.2 Podpora zaměstnávání osob se ZP

Chráněné pracovní dílny, Chráněná pracovní místa

V roce 2009 poskytl ÚP příspěvek na provoz chráněných dílen (CHD) a chráněných pracovních míst pro 1 722 osob zdravotně postižených. Meziročně se jedná o nárůst 244 pracovních míst.

Ve sledovaném období bylo zřízeno 266 pracovních míst v CHD a CHPM, na které se umístilo 328 osob. V meziročním srovnání se jedná o nárůst 166 zřízených pracovních míst. Během roku 2009 bylo zřízeno 10 CHPM – SVČ. Výdaje na podporu

zaměstnávání osob se zdravotním postižením i jejich podíl na celkových výdajích se zvýšily. Celkový objem vydaných prostředků na tento nástroj byl 160 mil. Kč a podíl podpory činil 7,74 %.

V roce 2010 poskytl ÚP příspěvek na provoz chráněných dílen (CHD) a chráněných pracovních míst pro 1 798 osob se ZP. Meziročně se jedná o nárůst 76 pracovních míst.

Ve sledovaném období bylo zřízeno 243 pracovních míst v CHD a CHPM, na které se umístilo 395 osob. V meziročním srovnání se jedná o pokles 23 zřízených pracovních míst. V průběhu roku 2010 bylo zřízeno 7 chráněných pracovních míst pro OSVČ. V roce 2009 bylo v rámci těchto nástrojů zřízeno 10 CHPM - SVČ. Výdaje na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením i jejich podíl na celkových výdajích se zvýšily. Celkový objem vydaných prostředků na tento nástroj byl 193 mil. Kč a podíl podpory činil přibližně 9 %.²⁶

Nezaměstnaných **osob se zdravotním postižením (OZP)** se v evidenci ÚP postupně zvyšuje, a to po celém území ČR. Tato skutečnost je především dána ekonomickou situací v České republice, ale i v celé Evropě. Aktivní politika zaměstnanosti v Ústeckém kraji se snaží mnoha způsoby posílit zaměstnanost z dlouhodobého hlediska. V letech 2009 a 2010 ukončilo rekvalifikační kurzy 330 OZP a v roce 2010 560 zájemců o zaměstnání se ZP.

5.3 ESF – projekty zaměřené na OZP v roce 2009, 2010

Jedním z klíčových finančních nástrojů realizace Evropské strategie zaměstnanosti je Evropský sociální fond. Jeho hlavním posláním je rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podpora sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů. Projekty realizované a financované v rámci ESF můžeme rozdělit do tří kategorií na národní individuální projekty (NIP), regionální individuální projekty (RIP) a grantové projekty (GP).

²⁶ Analýza stavu a vývoje trhu práce v Ústeckém kraji za rok 2009
Analýza stavu a vývoje trhu práce v Ústeckém kraji za rok 2010

Projekt realizovaný od 1. 9. 2009 do 31. 5. 2013 s alokací 10 272 264 Kč s názvem „Kredit – Sociální ekonomika na Mostecku, ve kterém se usiluje o propojení problematiky začleňování zdravotně postižených s uplatněním sociálně znevýhodněných uchazečů a zájemců o zaměstnání prostřednictvím zavádění principů sociální ekonomiky. Název projektu „Kredit“ (důvěra, hodnota) vyjadřuje přesvědčení o kompetenci znevýhodněných osob být plnoprávními členy společnosti pracovním uplatněním přinášejícím uspokojení jim samým i místní komunitě. Cílem projektu je umožnit začleňování uchazečů a zájemců o zaměstnání se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním na trh práce. V projektu bude 60 osob, z toho 50 projde rekvalifikacemi a podpořeno bude 15 pracovních míst pro 30 osob (na dobu 12 měsíců pro každého z nich).

Dalším projektem financovaným z ESF je projekt s názvem „Impuls“, který je zaměřený na dlouhodobě nezaměstnané osoby se ZP, které se nemohou z důvodů nízké kvalifikace a velmi často kombinovaného zdravotního postižení, uplatnit na současném trhu práce. Dále osoby se zdravotním postižením momentálně v pracovním poměru, kterým však z výše uvedených důvodů hrozí ztráta zaměstnání a s tím související možnost následného sociálního vyloučení. Projekt byl realizován od 1. 2. 2010 do 31. 1. 2012 s částkou ve výši 4 622 928,48 Kč.

6. Severní Morava

6.1. Moravskoslezský kraj – celková charakteristika kraje

Moravskoslezský kraj se nachází na severovýchodním území České republiky a zahrnuje okresy Bruntál, Nový Jičín, Frýdek – Místek, Opava, Karviná a Ostrava.

Od roku 1990 probíhala v kraji rozsáhlá restrukturalizace hospodářské základny, která měnila jeho tvář a několik let byla provázena uvolňováním desetitisíců zaměstnanců. Moravskoslezský kraj patří v rámci celé republiky ke strukturálně nejpostiženějším oblastem, pro něž je charakteristický razantní útlum těžkého průmyslu a až do roku 2004 téměř neustále se zvyšující nezaměstnanost. Intenzita jejího nárůstu a tempo poklesu personálních stavů u moravskoslezských zaměstnavatelů bylo zatím nejvýraznější v letech 1997 až 1999, kdy za třicet šest měsíců stoupl počet evidovaných uchazečů o zaměstnání o 57 013 (+155,5 %) a celková zaměstnanost u moravskoslezských firem poklesla o 80 130 (-15,4 %) osob.

V roce 2004 se ale situace na trhu práce v Moravskoslezském kraji začala pomalu obracet k lepšímu, a to přestože zde stále ještě vliv restrukturalizace dozníval. Od února 2004, kdy byl stav evidovaných UoZ (110 792) nejvyšší v celé historii ÚP MSK, se jejich počet do konce roku 2008 snížil až o 53 337 (-48,1 %) osob. Tento pozitivní vývoj byl ale vlivem dopadu celosvětové krize zastaven a od října 2008, kdy bylo dosaženo v posledních letech nejnižší hodnoty (52 991 UoZ), se začala evidovaná nezaměstnanost opět zvyšovat. Do prosince 2010 tak došlo k nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání až na 82 776, tj. celkem o 29 785 (+56,2 %). Nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání byl v roce 2010 evidován v měsíci únoru, a to 86 152.

Velice vážným celospolečenským problémem, který se neustále prohlubuje, je soustavný úbytek mladých lidí do 14 let věku. K 31. 12. 2009 bylo evidováno 177 937 lidí do 14 let věku. Od roku 2001 se jejich počet v MSK snížil o 33 448, tj. o 15,8 %. Jejich podílové zastoupení na celé populaci v MSK od roku 2001 pokleslo z 16,8 % na 14,3 %. Klesající absolutní počet i podíl mladých lidí na celkovém stavu obyvatel se promítá do stoupajícího průměrného věku obyvatel MSK, který nyní činí 40,4 roku.²⁷

²⁷ Analýza stavu a vývoje trhu práce v MSK v roce 2010
Analýza stavu a vývoje trhu práce v MSK v roce 2009

Obrázek č. 3: Moravskoslezský kraj

Zdroj: http://www.google.cz/imgres?q=moravskoslezsk%C3%BD+kraj&hl=cs&sa=X&biw=1366&bih=667&tbn=isch&prmd=imvns&tbnid=Toy0_C3avv9oVM:&imgrefurl=http://vyletnicek.cz/moravskoslezsky-kraj.html&docid=sEWxJiecsdqWJM&imgurl=http://vyletnicek.cz/Soubory/Image-kraje/kraj_moravskoslezsky-m.gif&w=295&h=240&ei=cgFBT_iXAdTZ4QSP043_Bw&zoom=1&iact=rc&dur=444&sig=101260760566754098782&page=1&tbnh=138&tbnw=170&start=0&ndsp=18&ed=0Cl4BEK0DMBE&tx=25&ty=19

K 31. 12. 2009 evidovaly ÚP MSK celkem 80 581 UoZ, což je o výrazných 23126 (+40,3 %) více než na konci roku 2008. Ve srovnání s dosavadním nejnižším stavem evidovaných UoZ z října 2008, kdy ÚP MSK registrovaly celkem 52 991 uchazečů o zaměstnání, bylo koncem prosince 2009 v evidenci o 27 590 (+52,1 %) více. Míra registrované nezaměstnanosti v MSK koncem prosince 2009 činila 12,1 %, což je o 3,6 procentního bodu více než před dvanácti měsíci. Hodnota míry nezaměstnanosti v MSK neustále převyšuje celorepublikový průměr a v roce 2009 se pohybovala o 2,9 až 3,5 procentního bodu výše. Pro trh práce MSK je již dlouhodobě charakteristický obrovský tok evidované nezaměstnanosti. V průběhu roku 2009 se do evidence úřadů práce přihlásilo celkem 110 150 UoZ (průměrně měsíčně 9 179), což je meziročně o výrazných 32 316 (+41,5 %) více.

Míra registrované nezaměstnanosti v MSK koncem prosince 2010 činila 12,4 %, což je o 0,3 procentního bodu více než začátkem roku. Hodnota míry nezaměstnanosti v MSK dlouhodobě neustále převyšuje celorepublikový průměr a v průběhu uplynulého roku se pohybovala o 2,8 až 3,0 procentního bodu výše. Nejhorší situace je v okrese Bruntál, který se po téměř celé roční sledované období pohyboval na 2. a 3. místě ze všech ÚP v ČR. Na konci roku 2010 byla vykázána míra nezaměstnanosti 17,9 %.

V průběhu roku 2010 se v MSK do evidence úřadů práce přihlásilo celkem 97 750 UoZ (průměrně měsíčně 8 146), což je o 12 400 (-11,3 %) méně než v roce 2009.

6.2 Osoby se zdravotním postižením

Osoby se zdravotním postižením patří mezi nejhůře uplatnitelné skupiny na trhu práce. Koncem roku 2009 bylo v evidenci zaregistrováno celkem 10 642 uchazečů. Největší počet evidovaných žádostí OZP je v okrese Bruntál s 18 % podílem ze všech evidovaných UoZ.

V roce 2010 bylo celkem registrováno OZP na Úřadu práce v MSK 10 467 uchazečů, což bylo 194 (-1,8%) méně než v roce 2009. Jejich podíl se na celkové nezaměstnanosti i z důvodu navýšení celkového stavu UoZ ve srovnání s rokem 2009 snížil, a to na 12,6%. V okrese Bruntál je evidováno nejvíce počet uchazečů s ZP a to s 16,3% podílem ze všech evidovaných UoZ.

Tabulka č. 4: Vývoj počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání -OZP

ukazatel	stav k		12/2009 - 12/2010	
	31. 12. 2009	31. 12. 2010	absolutně	v %
celkový počet evidovaných uchazečů -OZP	10 661	10 467	-194	-1,8
jejich podíl na celkovém stavu evidovaných uchazečů v %	13,2	12,6		

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce v MSK

Možnosti pracovního uplatnění uchazečů o zaměstnání - OZP jsou v MSK trvale mizivé. Při ztrátě zaměstnání přicházejí osoby se zdravotním postižením většinou ihned do evidence úřadů práce a stávají se klasickými představiteli dlouhodobé nezaměstnanosti, která zbavuje lidi motivace i potřebného sebevědomí. Někteří zdravotně znevýhodnění uchazeči se proto mnohdy z vlastní vůle spokojují se svými částečnými invalidními důchody či se sociálními dávkami.

Počet VPM nahlášených zaměstnavateli a vhodných pro tyto handicapované osoby je minimální. Průměrně měsíčně měly úřady práce MSK kraje v roce 2010 k dispozici jen 134 VPM vhodných pro uchazeče - OZP, což je v meziročním srovnání jen o 15 více. Na 1 VPM vhodné pro uchazeče o zaměstnání - OZP průměrně měsíčně připadalo 77,6 těchto osob. V roce 2009 měly kraje v MSK k dispozici pouze 119 VPM, které byly vhodné pro uchazeče OZP, což je v meziročním srovnání méně o více než třetinu. Na 1 VPM vhodné pro uchazeče o zaměstnání se ZP připadlo průměrně měsíčně 90,5 těchto osob.

Úřady práce MSK v hodnoceném roce přispěly na státní politiku zaměstnanosti 2.696.229 tis. Kč, což bylo meziročně o 17.980 tis. Kč (+0,7 %) více. Na pasivní politiku zaměstnanosti byla vynaložena více než polovina těchto výdajů (59,8 %). V porovnání s rokem 2009 zde došlo k absolutnímu i podílovému snížení vyplacených peněžních prostředků (-279.281 tis. Kč, tj. -14,8 %). Na APZ jsme v MSK kraji poskytli celkem 782.389 tis. Kč, tj. meziročně o 235.928 tis. Kč (+43,2 %) více. Dále bylo vynaloženo 266.868 tis. Kč (meziročně o 61.222 tis. Kč, tj. o 29,8 % více) na podporu zaměstnávání osob se ZP a 34.310 tis. Kč (nepatrný nárůst Úřady práce Moravskoslezského kraje o 111 tis. Kč proti roku 2009) na tzv. „insolvenci“ realizovanou podle zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele.

6.3 Podpora zaměstnávání osob ZP

V roce 2010 bylo v MSK vytvořeno celkem 95 nových pracovních míst zaměstnavateli v CHPD a CHPM (meziročně o 36, tj. o 61,0 % více) pro osoby se zdravotním postižením, a to zejména v profesi montážní dělník, pomocný pracovník ve výrobě a strojírenský kovodělník. Kladně lze hodnotit i to, že při plnění své

povinnosti zaměstnávat 4% podíl OZP upřednostňují zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci jejich přímé zaměstnávání nebo odebírání výrobků od firem, v nichž pracují především zdravotně handicapovaní lidé, před odvodem do státního rozpočtu. Nadále přetrvává ta skutečnost, že při jejich zaměstnávání raději žádají o finanční příspěvky na úhradu mzdových nákladů před získáním příspěvků na vytvoření CHPD a CHPM. I když se finanční příspěvek úřadu práce na zřízení jednoho chráněného pracovního místa rok od roku zvyšuje (je násobkem vyhlášené rostoucí průměrné mzdy v národním hospodářství pro účely ZoZ) a zaměstnavatelé mohou požádat také o nárokový příspěvek na podporu zaměstnávání OZP, pokud jich zaměstnají více než 50 % (§ 78 ZoZ), obávají se závazku, že s ohledem na povahu těchto míst je nebudou moci povinně udržet minimálně po dobu dvou let. Navíc dlouhodobě schází vhodné projekty se specifickými výrobními programy pro zaměstnávání většího počtu různě handicapovaných občanů.

V roce 2009 pro osoby se zdravotním postižením vytvořili zaměstnavatelé v MSK celkem 59 nových pracovních míst v CHPD a CHPM) meziročně o 14, tj. o 31,1% více), a to především v profesi pomocný manipulační dělník.

Tabulka č. 5: Pracovní místa a poskytnuté příspěvky v rámci jednotlivých nástrojů APZ

nástroj APZ	2009	2010	rozdíl a index 2010/2009	
			absolutně	v %
pracovní místa podle nástrojů APZ				
SÚPM - SVČ zřízená uchazeči o zaměstnání	418	477	59	114,1
SÚPM zřízená a vyhrazená zaměstnavateli	434	1 201	767	276,7
SÚPM - ESF - OP LZZ	2 460	2 180	-280	88,6
VPP	108	523	415	484,3
VPP - ESF - (OP LZZ a OP RLZ)	2 027	1 866	-161	92,1
CHPM - SVČ osob se ZP	8	5	-3	62,5
CHPD a CHPM vytvořená zaměstnavateli	59	95	36	161,0
pracovní místa APZ celkem	5 514	6 347	833	115,1
příspěvky poskytnuté osobám/na zaměstnance				
příspěvek na provoz CHPD, CHPM a CHPM - SVČ (průměrný roční přepočtený počet)	1386	1 180	-206	85,1
příspěvek na zapracování	46	3	43	6,5
příspěvky celkem	1 432	1 183	-249	82,6

Zdroj: Analýza stavu a vývoje trhu práce v MSK

6.4 ESF – projekty zaměřené na OZP v roce 2009 a 2010

V prvním programovacím období let 2004 – 2006 využívaly úřady práce ČR pro čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu na podporu zaměstnanosti Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů. Navazující programové období let 2007 – 2013 v této oblasti se řídí podle základního programového dokumentu nazvaného Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost.

OP LZZ je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a na mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech. Globálním cílem OP LZZ je “Zvýšit zaměstnanost a zaměstnanost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU“. Úřady práce se podílejí zejména na realizaci oblasti podpory 2.1 posílení aktivních politik zaměstnanosti, jejímž hlavním cílem je zvýšení zaměstnanosti.

Úřady práce Moravskoslezského kraje v letech 2009 a 2010 nerealizovaly žádný projekt financovaný z ESF, které by byly zaměřeny na pomoc osobám se zdravotním postižením.

V roce 2010 připravil ÚP MSK další dva regionální individuální projekty. Jedná se o projekt „Šance pro samostatnost“, který je zaměřen na osoby se zdravotním postižením resp. omezením, který má podpořit začlenění těchto osob zpět na trh práce a zvýšit jejich zaměstnanost. Projekt bude realizován na celém území Moravskoslezského kraje. Výrazným přínosem pro uchazeče bude možnost absolvování pracovních psychologických poradenských a ergodiagnostických služeb, které napomohou účastníkům projektu nasměrovat se samé ve svém dalším profesním působení. Motivační poradenské aktivity jim pomohou při hledání zaměstnání, zlepšit orientaci na trhu práce, sebezprezentační a komunikační dovednosti. V dalších aktivitách budou moci prohloubit svou kvalifikaci nebo si vyzkoušet práci prostřednictvím praxí, a to přímo u zaměstnavatelů, tj. v reálném prostředí. Tento projekt byl začátkem března schválen Ministerstvem práce a sociálních věcí a jeho realizace začala 1. března 2011 a končí 28. února 2014 s celkovou schválenou částkou 97 794 000 Kč. Hlavním cílem projektu Šance pro samostatnost je podpořit začlenění 400 osob se zdravotním postižením případně zdravotním omezením zpět na trh práce a zvýšit jejich zaměstnatelnost. Základním principem tohoto projektu je orientace na zvyšování dovedností jednotlivce a poskytování širších a komplexních služeb.²⁸

²⁸ Analýza stavu a vývoje trhu práce v MSK v roce 2009
Analýza stavu a vývoje trhu práce v MSK v roce 2010

7. Olomoucký kraj – celková charakteristika kraje

Kraj Olomoucký, který jako VÚSC vznikl spolu s ostatními kraji k 1. 1. 2001, se rozkládá ve střední a severní části Moravy. Zahrnuje území 5 okresů – Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Území Olomouckého kraje je tvořeno 13 správními obvody obcí s rozšířenou působností (Hranice, Jeseník, Konice, Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov, Zábřeh). V kraji je 398 obcí z toho se statutem města je 30. Statutárním městem je krajské město Olomouc, které k 31. 12. 2009 mělo 100 362 obyvatel.

Obrázek č. 4: Olomoucký kraj

Zdroj: <http://www.urednidesky.cz/kraj/olomoucky>

Mezi jednotlivými okresy jsou značné rozdíly – v okrese Jeseník počet obyvatel dlouhodobě klesá, na Olomoucku a Prostějovsku zase stále roste. V okresech Šumperka Přerov počet obyvatel kolísá. Počet obyvatel v Olomouckém kraji je celkem kolem 650 000 na rozloze 5 266,8 km².

V Olomouckém kraji působí řada tradičních průmyslových podniků. Na zemědělskou výrobu navazuje množství potravinářských podniků, z dalších odvětví průmyslu je rozvinutý textilní a oděvní průmysl, výroba strojů a zařízení, průmysl optiky a optických zařízení a mnoho dalších. V roce 2009 v Olomouckém kraji sídlilo 164 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. V těchto podnicích pracovalo 44 323 zaměstnanců s průměrnou měsíční mzdou 21 091 Kč. Tržby těchto podniků za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy dosáhly 87 425 mil. Kč.

Míra nezaměstnanosti (MN) dosáhla v Olomouckém kraji k 31. 12. 2010 hodnoty 12,5 % a byla tedy o 0,3 p.b. vyšší než před rokem. V průběhu roku 2009 míra nezaměstnanosti prakticky nepřetržitě rostla a svého vrcholu dosáhla v únoru 2010 (počet uchazečů se vyšplhal až k hodnotě 44 863 osob a míra nezaměstnanosti k 13,2%). Rok 2010 byl ve znamení extrémů – v dubnu došlo k největšímu meziměsíčnímu poklesu počtu uchazečů v dosavadní historii ÚP (o téměř 3 700 osob), ale v prosinci zase k rekordnímu nárůstu (o více než 5 tisíc osob). Prosincový rekordní nárůst nezaměstnanosti byl částečně způsoben i změnou zákona o zaměstnanosti, který přinesl některé změny pro uchazeče o zaměstnání. Mnozí z nich se tedy zaregistrovali na úřadu práce ještě před začátkem platnosti této novely – tj. před 1. 1. 2011.

Ve srovnání s ostatními kraji byl Olomoucký kraj s mírou nezaměstnanosti 12,5 % druhý nejhorší – hned za Ústeckým krajem (13,9 %).

Meziročně došlo i k některým výraznějším přesunům na žebříčku okresů podle míry nezaměstnanosti. Okres Jeseník si stále udržuje neradostný primát s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. K viditelnému zlepšení došlo na Šumpersku, které bylo v roce 2009 nejvíce zasaženo hospodářskou krizí. Zatímco na konci roku 2009 tento okres vykazoval v rámci ČR 7. nejvyšší míru nezaměstnanosti, o rok později sestoupil na 12.místo. Ke zhoršení došlo na Prostějovsku – v roce 2009 zaujímal 37. místo, o rok později skočilo o 8 příček výše.

Tabulka č. 6: Nezaměstnanost v Olomouckém kraji v roce 2009 a 2010

kategorie	Celkem	
	31. 12. 2009	31. 12. 2010
evidovaní uchazeči o zaměstnání celkem	41 092	42 117
- z toho dosažitelní	40 026	40 732
volná pracovní místa	821	1 210
uchazeči připadající na 1 VPM	50	35
uchazeči pobírající podporu v nezaměstnanosti	14 913	13 536
míra nezaměstnanosti	12,20%	12,50%

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v Olomouckém kraji v roce 2010

Výše uvedená tabulka ukazuje, že v roce 2010 vzrostl počet uchazečů oproti roku 2009 v Olomouckém kraji o více než tisíc osob.

K 31. 12. 2009 evidovaly úřady práce v Olomouckém kraji 41 092 neumístěných uchazečů o zaměstnání (z toho 18 846 žen, tj. 45,9 %), 2 768 absolventů a mladistvých (6,7 %) a 4 672 osob se zdravotním postižením (11,4 %). **K 31. 12. 2009 bylo** v celém kraji **registrováno 40 026 dosažitelných uchazečů¹⁾**, což bylo nejvíce za posledních pět let. Jejich celkový počet se v meziměsíčním srovnání zvýšil o 3 037 osob (tj. o 8,2 %), meziročně vzrostl o 17 808 osob (tj. o 80,2 %). Oproti konci listopadu 2009 se zvýšil počet dosažitelných uchazečů ve všech pěti okresech, přičemž relativně nejvyšší nárůst vykázal okres Jeseník (o 23,3 %), relativně nejnižší nárůst okres Olomouc (o 4,9 %).

Úřady práce v Olomouckém kraji evidovaly k 31. 12. 2010 přes 42,1 tis. neumístěných uchazečů o nové zaměstnání (z toho 19,9 tis. žen, tj. 47,3 %). Z celkového počtu uchazečů bylo 2,7 tis. absolventů a mladistvých (6,4 %) a 4,9 tis. osob se zdravotním postižením (11,5 %). **K poslednímu prosincovému dni uplynulého roku bylo** v celém kraji **registrováno 40,7 tis. dosažitelných uchazečů**, tedy o 5,1 tis. uchazečů více než před měsícem a o 0,7 tis. uchazečů více než před rokem. Nejvíce osob hledajících nové uplatnění bylo registrováno v okrese Olomouc (13,3 tis. dosažitelných uchazečů), dále v okresech Přerov (9,0 tis.), Šumperk (8,5 tis.), Prostějov (6,1 tis.) a Jeseník (3,9 tis.).²⁹

²⁹ Krajská zpráva ČSÚ v Olomouci, , [online] (cit. 19.2. 2012)

Dostupné: http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_olomouckem_kraji_k_31_12_2009

7.1 Osoby se zdravotním postižením

Občané se zdravotním postižením jsou jednou z nejohroženějších skupin na trhu práce. Jde o skupinu, jejíž podstatná část (záleží na stupni a oboru vzdělání) má možnosti získat zaměstnání jen na sekundárním trhu práce. Z toho vyplývá, že právě uchazeči o zaměstnání se ZP jsou nejvíce vystaveni riziku opakované nezaměstnanosti, která může přejít v rezignaci a vyústit v nezaměstnanost dlouhodobou. Občané se zdravotním postižením v roce 2010 představují v kraji 11,5 % nezaměstnaných; jejich podíl se meziročně nezměnil. Počet OZP v evidenci ÚP od roku 2005 postupně klesal. Pokles v minulých letech byl ale menší než pokles celkové nezaměstnanosti – z toho důvodu se podíl osob se ZP zvyšoval až k hranici 19 % v roce 2007. V roce 2009 (s masovým nárůstem celkové nezaměstnanosti) se podíl OZP znatelně snížil.

Tabulka č. 7: Vývoj počtu uchazečů se ZP

Osoby se zdravotním postižením	stav k	
	celkem	
	31. 12. 2009	31. 12. 2010
osoby se ZP	4 672	4 859
podíl na celkovém počtu UoZ	11,4 %	11,5 %
z toho: os. inval. III. stupně	13	17
os. invsl. I. a II. stupně	3 892	4 056
os. zdravotně znevýhodněné	767	786

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v Olomouckém kraji v roce 2010

Na konci roku 2009 vzrostl počet nezaměstnaných OZP na více než 1 500 osob, ale celkový růst nezaměstnanosti byl výraznější, takže jejich podíl klesl k 11 %. V roce 2010 nedošlo k výraznější změně – počet i podíl OZP v evidenci zůstává na zhruba stejné úrovni jako na konci roku 2009.

7.2. Podpora zaměstnávání osob se ZP

ÚP Olomouckého kraje si v roce 2010 stanovily vesměs stejné základní priority. Jednalo se v první řadě o podporu skupin zvláště ohrožených na trhu práce (všechny ÚP se zaměřily na občany se zdravotním postižením a dlouhodobě nezaměstnané; příp. vyšší věkové skupiny, absolventy škol a mladistvé se základním vzděláním nebo matky s malými dětmi). Velká pozornost byla věnována i mikroregionům s mírou nezaměstnanosti zvýšenou nad úroveň tohoto ukazatele za daný okres.

Tabulka č. 8: počet vytvořených pracovních míst v rámci jednotlivých nástrojů APZ

nástroj APZ (celkový počet nových pracovních míst)	rok 2009	rok 2010
VPP	563	638
SÚPM - SVČ zřízená uchazeči o zaměstnání-SVČ	224	343
SÚPM zřízená a vyhrazená zaměstnavateli	248	1 097
CHPM - SVČ osob se ZP	1	4
CHPD a CHPM vytvořené pro OZP	35	15
Projekty ESF: OP LZZ -VPP	1 346	1 341
Projekty ESF: OP LZZ - SÚPM	1 097	1 052
celkem	3 514	5 542
Nástroje APZ (celkový počet podpořených osob)	rok 2009	rok 2010
Osoby s příspěvkem		
příspěvek na provoz CHPD, CHPM a CHPM - SVČ (průměrný roční přepočtený počet)	218	163
příspěvek na zapracování	12	44

Zdroj: Zpráva o situaci na trhu práce v Olomouckém kraji v roce 2010

Celkový počet nově vytvořených míst se v porovnání s rokem 2009 zvýšil o 57%. Vysoká míra nezaměstnanosti a zhoršená ekonomická situace podniků i obcí vyvolaly zvýšený zájem těchto subjektů o zaměstnání nových pracovníků s pomocí dotace od ÚP. Výše uvedená tabulka dále ukazuje, že oproti roku 2009 výrazně vzrostl počet osob podpořených příspěvkem na zapracování (téměř čtyřnásobně) – tento příspěvek využíval zejména ÚP v Olomouci, který tak podpořil absolventy škol (museli zároveň splňovat kritéria dle § 33 zákona o zaměstnanosti pro uchazeče, kterým se věnuje zvýšená péče). Naopak se snížil počet podpořených lidí v chráněných dílnách.

7.3 ESF – projekty zaměřené na OZP

Olomoucký kraj v období let 2009 a 2010 nevyhlásil žádnou výzvu s cílovou skupinou OZP. Níže uvedený projekt je uveden jako příklad, kdy Olomoucký kraj realizoval v minulosti projekty, kde cílovou skupinou byly osoby se zdravotním postižením. Bohužel, ale ve sledovaném období nerealizoval žádný projekt s požadovanou cílovou skupinou a ani nevyhlásil žádnou výzvu.

V roce 2006 Úřad práce v Olomouckém kraji realizoval projekt pod názvem: **„Příprava na práci v Olomouckém kraji“** (zaměřen na **dlouhodobě nezaměstnané, kteří jsou současně osobami zdravotně postiženými** a jako takové jsou ohroženy vyloučením z trhu práce, případně i sociálním vyloučením).

Cílem projektu Příprava na práci bylo zvýšit motivaci a připravenost sociálně vyloučených osob nalézt a přijmout práci. Projekt byl zaměřen na motivační aktivity, vzdělávání, poradenství a zkušební pracovní praxi vedoucí k získání dovedností potřebných v uplatnění na trhu práce.

Realizátorem projektu bylo Sdružení Příprava na práci v Olomouckém kraji, které tvořilo 3 subjekty (Sdružení CEPAC – Morava, ONYX engineering, spol. s.r.o., Agentura EPICO, s.r.o.) a bylo vybráno na základě veřejné soutěže v květnu 2006.

Vlastní realizace projektu dodavatelem byla zahájena v červnu 2006 aktivitou Předběžný výběr. Projekt byl rozdělen na 2 fáze, přičemž první fáze byla realizována v okresech Olomouc a Šumperk. Druhá fáze, která započala v březnu 2007, v okresech Olomouc a Přerov. Do 30. 6. 2008 se **do realizace projektu zapojilo celkem 374 osob evidovaných úřady práce Olomouckého kraje**. K dalším aktivitám patřily: Vstupní modul, Individuální podpora a poradenství, Základy obsluhy PC,

Poradenská činnost s následnou praxí. V rámci etapy Základy obsluhy PC úspěšně realizovalo rekvalifikaci 346 osob. Po dobu realizace projektu, který ke dni 10. 6. 2008 skončil, bylo vytvořeno 13 nových pracovních míst, z nichž dvě následně zanikla.

Celkový rozpočet schválený pro projekt Příprava na práci v Olomouckém kraji byl 23 034 740 Kč. Z této částky bylo vyčerpáno 13 901 699,60 Kč.

Příklad dobré praxe účastníka projektu Příprava na práci v Olomouckém kraji:

Kvůli vyššímu věku a špatnému zdravotnímu stavu nemohla klientka nalézt zaměstnání. Po dlouhodobé evidenci na ÚP jí zprostředkovatelka nabídla možnost zúčastnit se projektu. Klientka souhlasila a zaujal ji hlavně počítačový kurz, na který se těšila. Po absolvování kurzu jí byla nabídnuta praxe u zaměstnavatele, kdy se jednalo o administrativní práce spojené s prací na počítači, v níž se mohla dále zdokonalovat. Po ukončení projektu jí byla nabídnuta práce u dodavatele, který v projektu působil. Svou účast v projektu, která jí pomohla nalézt vhodné zaměstnání tak hodnotí velmi kladně.³⁰

³⁰ *Portál MPSV*, [online] Praha: (cit. 19.2. 2012)
Dostupné: [www. <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/statistiky>](http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/statistiky)

PRAKTICKÁ ČÁST

8. Popis výzkumu

Diplomovou práci jsme zaměřili hlavně na analýzu nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením v severočeském a severomoravském regionu v období let 2009 a 2010. Jsou to oblasti, ve kterých se vyskytuje dle statistických údajů nejvyšší procento z celkové nezaměstnanosti v České republice.

Porovnáme celkovou nezaměstnanost celé České republiky s celkovou nezaměstnaností ve vybraných regionech a z toho procentuální nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením v letech 2009 a 2010.

Dále je potřeba uvést, jaká výše finančních prostředků byla vynaložena na celkovou aktivní politiku zaměstnanosti a kolik z toho činila finanční pomoc pro osoby se zdravotním postižením v letech 2009 a 2010.

Porovnáme v časovém sledu celkovou míru nezaměstnanosti v ostatních zemích EU v letech 2009 a 2010.

Dotazníkové šetření bude zaměřeno na jednotlivé Úřady práce v České republice a to na vedoucí poboček. Výsledkem dotazníkového šetření by se mělo dosáhnout výsledku názoru (spokojenosti) pracovníků, kteří přímo pracují s problematikou nezaměstnanosti v naší republice a přicházejí do styku s problémem zařazením či integrací do společnosti tj. zpět do pracovního poměru osob se zdravotním postižením. Dosáhnout výsledku, jak jsou spokojeni s nastavenou politikou či přístupem našeho státu právě k výše uvedené cílové skupině. Zjistit, zda by stát měl věnovat větší úsilí a času právě této skupině občanů, nebo je politika nastavena dostatečně dobře.

Posledním bodem praktické části bude porovnání celkové nezaměstnanosti v České republice s naším nejbližším sousedem a to se Slovenskem. Porovnáme, jak vysoká nezaměstnanost byla v letech 2009 a 2010 na Slovensku a jaké finanční prostředky poskytla SR na podporu osobám se zdravotním postižením.

8.1 Cíl výzkumu

1. Jako hlavní cíl práce jsme si určili analýzu celkové nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením v severočeském a severomoravském regionu v letech 2009 a 2010. Zjistit jaké jsou hlavní příčiny tak vysokého procenta nezaměstnanosti právě v těchto regionech a jak má stát nastavenou pomoc či řešení tohoto problému.

2. Dotazníkové šetření na jednotlivé Úřady práce v České republice na vedoucí poboček. Výsledkem dotazníkového šetření by se mělo dosáhnout výsledku jejich názoru (spokojenosti) pracovníků, kteří přímo pracují s problematikou nezaměstnanosti v naší republice a přicházejí do styku s problémem zařazením či integrací do společnosti tj. zpět do pracovního poměru osob se zdravotním postižením.

8.2 Charakteristika výzkumného vzorku

V praktické části využijeme k dosažení cíle diplomové práce dvou metod průzkumu a to: 1. Sekundární analýzu dat a za 2. Dotazování prostřednictvím dotazníku.

V prvním typu výzkumu jsme použili dostupné a oficiální údaje z webových stránek jednotlivých krajských úřadů práce, dále jsme využili dostupných informací na portále Ministerstva práce a sociálních věcí, Českého statistického úřadu, dále pro získání údajů ohledně nezaměstnanosti na Slovensku jsou statistické archivní data z webových stránek ÚPSVAR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Data, která byla použita v této diplomové práci, jsou z dostupných archivních statistických údajů, jsou to oficiální statistická data.

Druhá část výzkumu byla aplikována formou Dotazování prostřednictvím Dotazníku. Dotazník jsme odeslali na 14 krajských úřadů práce. Návratnost dotazníku byla 71,42%, což lze toto číslo považovat za reprezentativní vzorek.

8.3 Metody sběru dat

V dotazníku jsme definovali 10 otázek uzavřených. Respondenti odpovídali na jednotlivé otázky pouze **ano/ne** (dichotomické). Dotazník představuje cíleně seskupenou strukturu různých typů otázek. Smyslem použití je v tomto případě získání údajů od jednotlivých zaměstnanců, kteří se zabývají danou problematikou na svém

pracovišti, kdy veškeré aktuální informace ohledně tohoto tématu mají okamžitě dostupné. Výhodou použití této metody jsou nízké náklady, nevýhodou může být, že respondenti na uzavřené otázky plně nevystihnou názor respondenta.

8.4. Sběr dat a zpracování údajů

Sběr dat byl realizován prostřednictvím anonymního dotazníkového šetření, kterým jsme se snažili vystihnout názor zaměstnanců úřadů práce na nastavenou politiku státu k nezaměstnaným s tělesným postižením. Zvolili jsme tento způsob, který je efektivní jak k dotazovaným zaměstnancům, tak i pro následné získání dat a oslovili jsme všechny dotazované emailem. Respondenti byli informováni emailem, který obsahoval žádost a důvod vyplnění dotazníku a odkaz na samotný dotazník. V polovině prosince roku 2011 jsme rozeslali 84 dotazníků prostřednictvím emailu na 14 krajských poboček úřadů práce, kde otázky byly zaměřeny na spokojenost nastavení politiky státu vůči nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením. Na konci ledna 2012 bylo vyplněno celkem 60 dotazníků (tj., 71,42%).

8.5 Interpretace údajů, analýzy dat

1. sekundární analýza dat

Dle legislativy vydala Česká republika **zákon o zaměstnanosti č.435/2004Sb.**, který upravuje zabezpečování státu politiky zaměstnanosti, jejímž cílem je dosažení plné zaměstnanosti a ochrany proti nezaměstnanosti. V tomto zákoně v Části III. Hlava IV. jednotlivé paragrafy upravují podmínky zaměstnávání osob se zdravotním postižením (např., věnuje zaměstnávání OZP zvýšenou ochranu na trhu práce, uvádí přesnou definici, kdo se považuje za osoby zdravotním postižením, dále je uvedena charakteristika CHPD a CHPM a za jakých podmínek je lze za ně považovat, podmínky pro příspěvek na podporu zaměstnávání OZP zaměstnavatelům, o čem jsou zaměstnavatelé povinni informovat úřady práce při zaměstnávání osob se zdravotním postižením,...)

Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo obecně závazný právní předpis dne 23. září 2004 **Vyhlášku č. 518/2004 Sb.**, kterou se provádí zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Od 1. ledna 2012 nabyl účinnosti **nový zákon č. 367/2011**, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb, o zaměstnanosti.

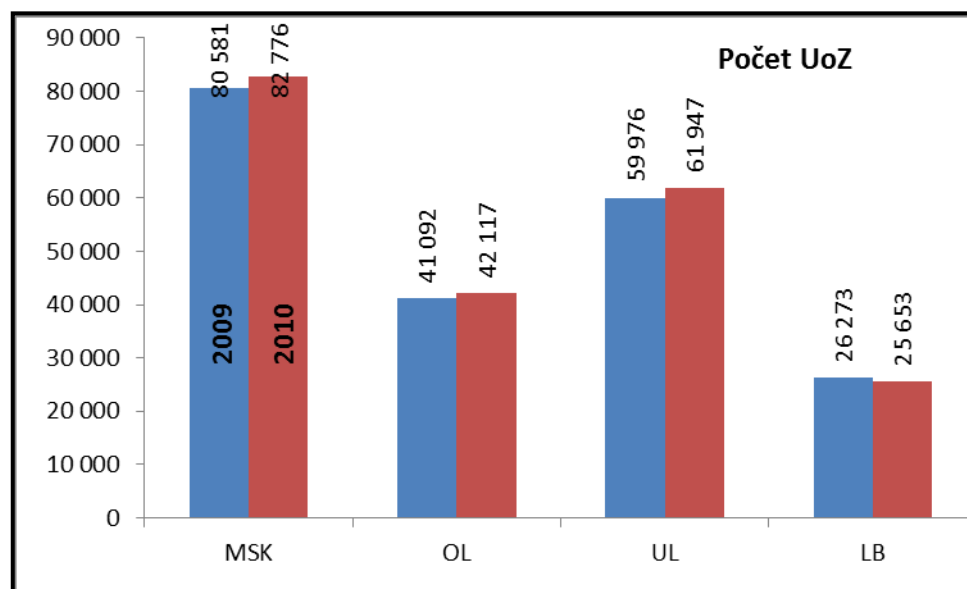
Podle dostupných statistických údajů, které uvádí Úřad práce je největší nezaměstnanost v České republice v severočeském a severomoravském regionu, které již po několik let si udržují prvenství. Podle údajů v tabulce se stejný stav pořadí nezaměstnanosti nemění ve sledovaných regionech. Tyto kraje mají dlouhodobě nejvyšší míru nezaměstnanosti nejen ve sledovaném období, ale i v minulosti a v nejnovějších uváděných údajích na statistických stránkách jednotlivých úřadů práce. Podle okresů mělo nejvyšší míru nezaměstnanosti v roce 2010 Most (16,2%), Jeseník a Bruntál (15,6%), Děčín (15,1%).

Tabulka č. 9: Celkový počet UoZ v ČR a ve sledovaných regionech v letech 2009 a 2010

2009	počet UoZ celkem	OZP	2010	počet UoZ celkem	OZP
MSK	80 581	10 661	MSK	82 776	10 467
OL	41 092	4 672	OL	42 117	4 859
UL	59 976	7 712	UL	61 947	7 611
LB	26 273	2 993	LB	25 653	2 789
ČR	539 136	67 738	ČR	561 551	69 499

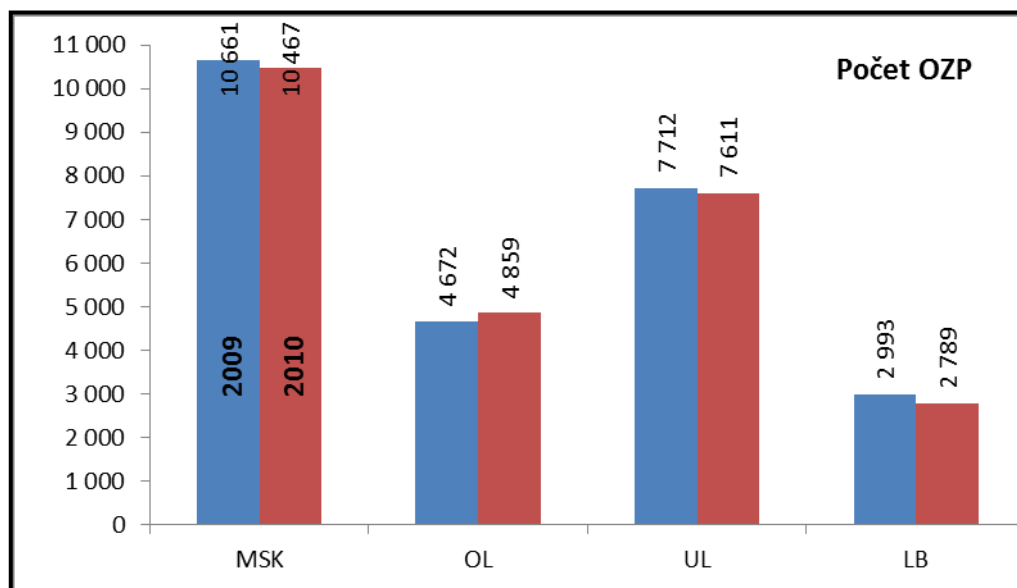
Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/1370-11>

Graf č. 1: Celkový počet UoZ v ČR a ve sledovaných regionech v letech 2009 a 2010

Zdroj: údaje z ČSÚ

Graf č. 2: Celkový počet OZP v ČR a ve sledovaných regionech v letech 2009 a 2010

Zdroj: údaje z ČSÚ

Tabulka č. 10:

Celková nezaměstnanost v ČR a ve sledovaných regionech vyjádřena v %

2009	počet UoZ celkem	OZP	2010	počet UoZ celkem	OZP
MSK	12,1%	13,2%	MSK	12,4%	12,6%
OL	12,2%	11,4%	OL	12,5%	11,5%
UL	13,6%	12,9%	UL	13,9%	12,3%
LB	11,2%	11,4%	LB	10,5%	10,9%
ČR	9,2%	12,6%	ČR	9,6%	12,4%

Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/1370-11>

Na Aktivní politiku zaměstnanosti byly ve sledovaném období vynaloženy vysoké finanční prostředky. Základem pro realizaci aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) na jednotlivých úřadech práce jsou „Programy realizace APZ na rok 2009“. Programy byly zpracovávány na základě analýz trhu práce v jednotlivých okresech a naplňování cílů APZ stanovených Ministerstvem práce a sociálních věcí pro příslušný rok. V roce 2009 bylo v rámci aktivní politiky zaměstnanosti vytvořeno celkem 39 915 pracovních míst. V rámci chráněných pracovních míst a chráněných pracovních dílen včetně samotné výdělečné činnosti osob se zdravotním postižením (CHPM – SVČ OZP), bylo vytvořeno 1 069 nových míst. V rámci programů ESF bylo v roce 2009

vytvořeno 13 830 veřejně prospěšných prací (VPP), 13 626 společensky účelné pracovní místo (SÚPM) a 133 míst v rámci Cílených programů (CP).

Příspěvek na provoz CHPM, CHPM a CHPM – SVČ byl poskytnut na 10 315 zaměstnanců těchto zařízení. V roce 2009 bylo umístěno na VPP financované z národní aktivní politiky zaměstnanosti 4 834 uchazečů (4,7%), na SÚPM bylo umístěno 6 859 (6,7%). Na chráněná pracovní místa, chráněné pracovní dílny a CHPM – SVČ bylo umístěno 1 231 uchazečů (1,2%).

V roce 2010 bylo vytvořeno v rámci aktivní politiky zaměstnanosti 49 014 pracovních míst. V rámci CHPM a CHPD včetně CHPM – SVČ OZP, bylo vytvořeno 1 081 nových míst. V rámci programů ESF bylo v roce 2010 vytvořeno 15 333 VPP, 13 820 SÚPM a 491 míst v rámci CP. Příspěvek na provoz chráněných pracovních míst, chráněných pracovních dílen a CHPM – SVČ OZP byl poskytnut na 10 076 (8,0%) zaměstnanců těchto zařízení.

V roce 2010 bylo umístěno na VPP financované z národní aktivní politiky zaměstnanosti 6 119 uchazečů (4,8%), na SÚPM bylo umístěno 12 560 (9,9%). Na CHPM, CHPD a CHPM – SVČ OZP bylo umístěno 1 640 uchazečů (1,3%).³¹

V České republice finanční prostředky vynaložené na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením v roce 2009 činily 2 581 006 tis. Kč a v roce 2010 činily 3 035 965 tis. Kč z národních prostředků na CHPM a CHPD, které jsou stanoveny v § 78 zákona o zaměstnanosti.

Součástí státní politiky zaměstnanosti je také podpora pro zřizování nových pracovních míst, na které se v rámci aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) se poskytují finanční příspěvky zaměstnavatelům při zaměstnávání uchazečů o zaměstnání, nebo samotným uchazečům.

³¹ Statistická ročenka trhu práce v České republice 2009, MPSV odbor statistik a analýz 2010, 978-80-7421-016-7

Statistická ročenka trhu práce v České republice 2010, MPSV odbor statistik a analýz 2011, ISBN 978-80-7421-034-1

Pro upřesnění jsou zde jednotlivé nástroje APZ:

- a) rekvalifikace
- b) investiční pobídky
- c) veřejně prospěšné práce
- d) společensky účelná pracovní místa
- e) příspěvek na zapracování
- f) příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

Součástí aktivní politiky zaměstnanosti je i poradenství.³²

Dále je to také Opatření APZ na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením
Chráněné pracovní místo a příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů chráněného pracovního místa.

V tabulkách jsou uvedeny finanční výdaje, které jednotlivé krajské úřady práce poskytly na jednotlivé nástroje APZ v letech 2009 a 2010. Jsou to finanční prostředky vyjádřené v tisících Kč. Uvedeny jsou v tabulkách sledované regiony (Moravskoslezský kraj, Olomoucký, Ústecký a Liberecký kraj) dále je uvedena souhrnná částka za celou Českou republiku. Součástí uvedených výdajů jsou i prostředky poskytované z EU. Finanční prostředky, které jednotlivé ÚP poskytují na APZ nejsou nízké. Dle uvedených údajů se vynakládají každý rok vyšší finanční částky. Vzhledem k dlouhotrvající hospodářské krizi a zvyšující se nezaměstnanost jsou stále finanční prostředky nízké. V uvedených regionech, které se několik let již objevují na předních místech v žebříčku nezaměstnanosti, jsou to stále finanční částky nedostačující. V těchto regionech, kde byl vybudován těžký průmysl, hutní průmysl je velice obtížné rekvalifikovat bývalé odborníky z průmyslové oblasti. Jsou to regiony, kde se již téměř nic nevyrábí např., sklářský průmysl, textilní průmysl v severních Čechách téměř zanikl. Jsou to oblasti, kde není vyspělé zemědělství a ani průmysl, který byl přizpůsoben nerostným zdrojům, které se právě v těchto oblastech nalézaly a hlavně těžily.

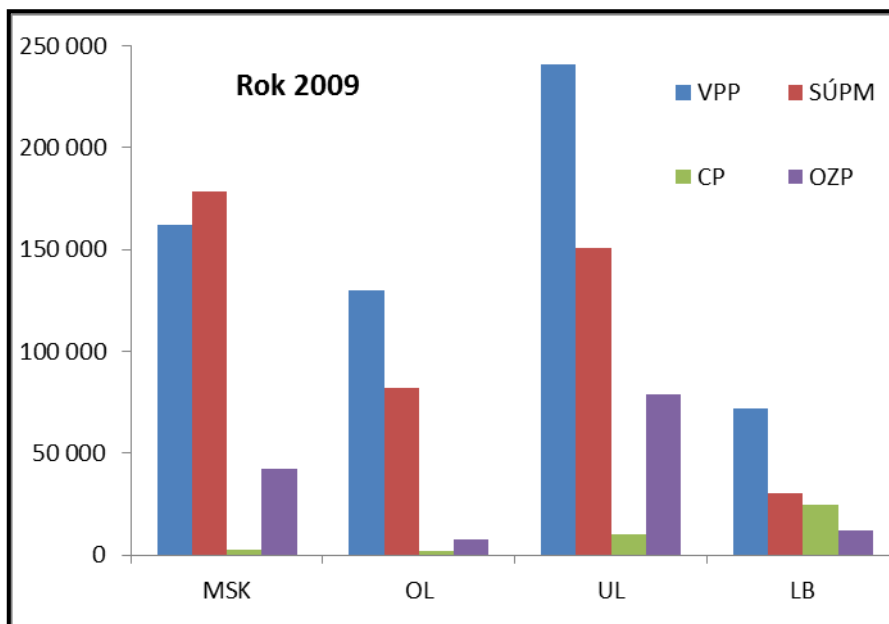
³² *Portál MPSV*, [online] Praha: (cit. 19.2. 2012)
Dostupné na WWW. <http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>

Tabulka č. 11: Finanční prostředky vynaložené na podporu zaměstnávání v letech 2009 (v tis. Kč)

ROK 2009	VPP	SÚPM	CP	OZP
MSK	162 378	178 348	2 636	42 201
OL	129 730	81 780	2 110	7 527
UL	241 162	150 859	10 003	79 188
LB	72 229	30 575	24 962	12 277
ČR	1 371 223	985 295	75 843	323 545

Zdroj: MPSV – portál MPSV, statistické údaje

Graf č. 3: Finanční prostředky vynaložené na podporu zaměstnávání v letech 2009 (v tis. Kč)

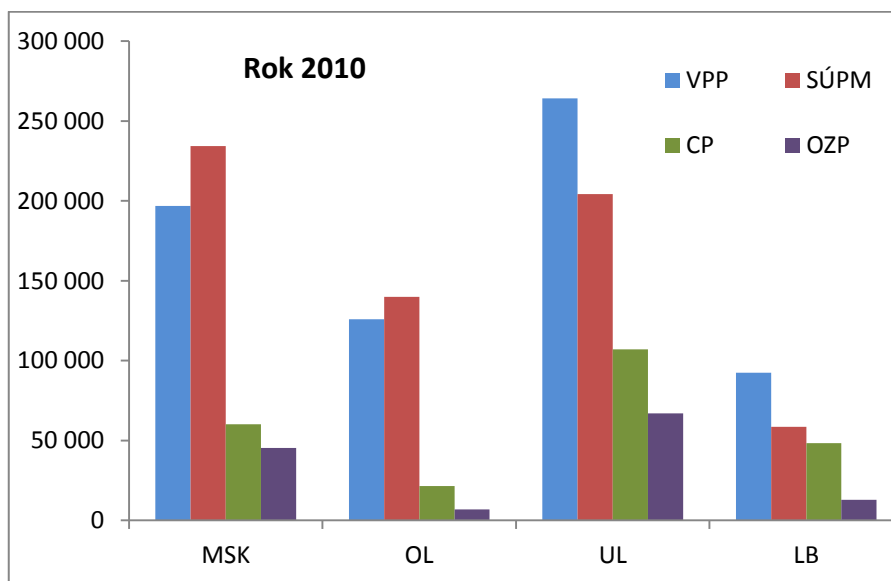

Tabulka č. 12: Finanční prostředky vynaložené na podporu zaměstnávání v letech 2010 (v tis. Kč)

ROK 2010	VPP	SÚPM	CP	OZP
MSK	196 856	234 364	60 268	45 464
OL	125 958	140 056	21 544	6 962
UL	264 149	204 301	107 161	67 082
LB	92 450	58 552	48 402	12 983
ČR	1 623 832	1 454 155	626 919	323 661

Zdroj: MPSV – portál MPSV, statistické údaje

Graf č. 4: Finanční prostředky vynaložené na podporu zaměstnávání v letech 2010 (v tis. Kč)

V další části praktické části porovnáme údaje v časovém sledu celkovou mírou nezaměstnanosti v ostatních zemích EU v letech 2009 a 2010.

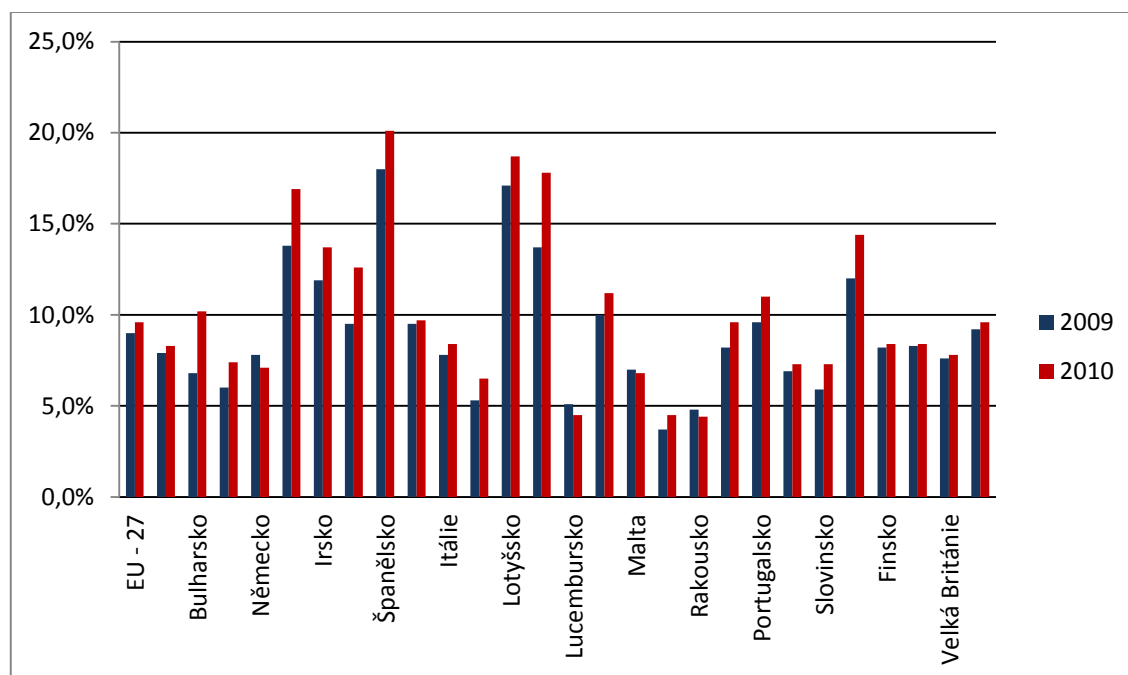
Tabulka č. 13: celková míra nezaměstnanosti v zemích EU v letech 2009, 2010

	2009	2010
EU - 27	9,0%	9,6%
Belgie	7,9%	8,3%
Bulharsko	6,8%	10,2%
Dánsko	6,0%	7,4%
Německo	7,8%	7,1%
Estonsko	13,8%	16,9%
Irsko	11,9%	13,7%
Řecko	9,5%	12,6%
Španělsko	18,0%	20,1%
Francie	9,5%	9,7%
Itálie	7,8%	8,4%
Kypr	5,3%	6,5%
Lotyšsko	17,1%	18,7%
Litva	13,7%	17,8%
Lucembursko	5,1%	4,5%
Maďarsko	10,0%	11,2%
Malta	7,0%	6,8%
Nizozemí	3,7%	4,5%

Rakousko	4,8%	4,4%
	2009	2010
Polsko	8,2%	9,6%
Portugalsko	9,6%	11%
Rumunsko	6,9%	7,3%
Slovensko	5,9%	7,3%
Slovensko	12,0%	14,4%
Finsko	8,2%	8,4%
Švédsko	8,3%	8,4%
Velká Británie	7,6%	7,8%
Česká republika	9,2%	9,6%

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/images/5/55/Table_unemployment_rates.PNG

Graf č. 5: Celková míra nezaměstnanosti v zemích EU v letech 2009, 2010

Celková míra nezaměstnanosti v EU – 27 dosáhla v roce 2009 – 9,0% a 2010 – 9,6%.

V porovnání s rokem 2009 se během jeho průběhu zvýšila o 0,6%. To bylo méně, než byl prudký růst v předchozím roce 2008, kdy stoupla nezaměstnanost během roku o 1,9% v důsledku hospodářské krize.

Míra nezaměstnanosti vzrostla ve všech 27 členských zemích mezi roky 2009 a 2010, na rozdíl od Německa, Lucemburska, Malty a Rakouska. Největší pokles byl zaznamenán v Německu, kde míra nezaměstnanosti klesla o 0,7 %. Belgie, Francie, Rumunsko, Finsko, Švédsko a Spojené království ukazuje pouze mírný nárůst, ale nižší

než 0,5 % mezi roky 2009 a 2010. Zatímco Estonsko a Litva patřily mezi země s nejvyšším procentuálním nárůstem, zaznamenali pokles nezaměstnanosti v druhé polovině roku 2010. Vysoký růst byl také vnímán v Řecku, Španělsku a na Slovensku. Španělsko zůstalo zemí s nejvyšší celkovou mírou nezaměstnanosti v roce 2010 na 20,1%. Rozptyl nezaměstnanosti v celé EU-27 se dále zvýšil v roce 2010.

Dalším bodem praktické části jsme zvolili porovnání celkové nezaměstnanosti v České republice se Slovenskou republikou. Porovnáme z dostupných dat, jak vysoká nezaměstnanost byla v letech 2009 a 2010 na Slovensku a jaké finanční prostředky vynaložila SR na podporu celkové nezaměstnanosti a nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením.

Tabulka č. 14: Náklady na aktivní opatření trhu práce v jednotlivých regionech SR za období let 2009 a 2010

	(v €)	
Kraj	2009	2010
Bratislavský	24 853 247,78	22 651 262,71
Trenčinský	13 306 378,10	19 300 995,12
Trnavský	9 400 437,36	13 607 635,06
Nitranský	11 453 126,07	17 336 672,47
Žilinský	13 585 560,81	23 837 616,33
Báňskobystrický	23 185 530,21	30 958 000,11
Prešovský	24 066 835,37	35 973 661,13
Košický	14 842 921,77	22 794 379,51
Celkem	134 694 037,47	186 460 222,44
OZP	20 315 649,00	27 568 172,59

Zdroj: interní údaje ÚPSVR

Výše uvedené náklady jsou celkové výdaje na aktivní opatření trhu práce a z toho činí příspěvek na podporu zaměstnanosti pro osoby s tělesným postižením.

Celková míra nezaměstnanosti činila na Slovensku v roce 2009 – 12,66% a v roce 2010 nastalo mírné snížení na 12,46%. V porovnání s Českou republikou (v r. 2009 - 9,2%, v r. 2010 – 9,6%) má Slovensko daleko vyšší míru nezaměstnanosti.

Stoupající nezaměstnanost, která se řadí k nejvyšším v Evropské unii, je na Slovensku jedním nejvíce viditelným faktorem dopadu světové hospodářské krize. Ještě v roce 2008 se nezaměstnanost dostala pod hranici osmi procent a od roku 2009 už

vyskočila nad 12%. Tento stav byl propouštěním zaměstnanců v soukromé sféře, ale i snižováním počtu úředníků kvůli úsporným opatřením vlády.

Na Slovensku v roce **2009** na úřadech práce bylo evidováno celkem **10 159** osob se zdravotním postižením a v roce **2010** bylo v evidenci celkem **11 218** OZP.

Pro porovnání uvádíme počet uchazečů o zaměstnání (UoZ), který na konci prosince 2009 dosáhl na Slovensku celkem 379 553 osob a v roce 2010 již 381 209 osob.

8.6 Vyhodnocení dotazníkového šetření

V dotazníkovém šetření jsme se zabývali statistickým zpracováním získaných údajů z dotazníků. Na základě souhrnných tabulek, které jsme poté vyhodnotili, roze-psali a pak znázornili pomocí grafů. Náš dotazník obsahoval 10 otázek a byl strukturován tak, aby mohli na něj odpovídat respondenti bez rozdílu pohlaví, věku, funkce.

Otázky:

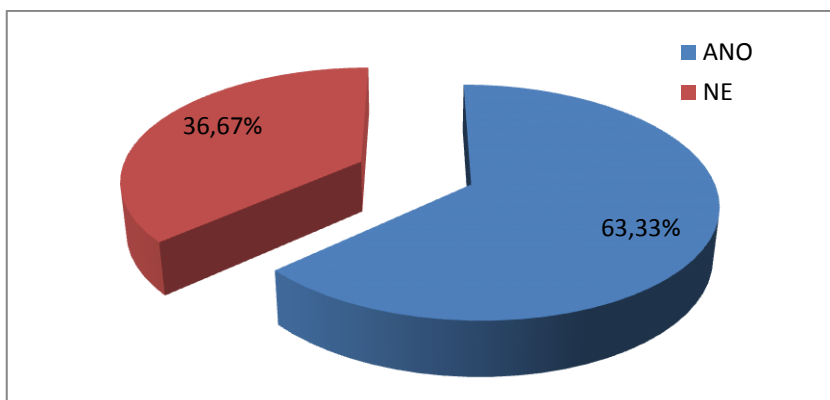
1. Je znalost zákonů, vyhlášek pracovníků úřadu práce týkající se OZP uspokojivá?

Touto otázkou jsme chtěli zjistit, zda jsou na Úřadech práce dostatečně proškoleni zaměstnanci ohledně znalosti legislativy týkající se OZP. Z 60 odpovědí byly všechny odpovědi kladné (ANO).

2. Jsou dostatečně dostupná školení zaměstnanců v oblasti OZP?

Celkový výsledek odpovědí respondentů byl již odlišný než v otázce č. 1. Z 60 odpovědí bylo 38 ANO a 22 NE. Z této odpovědi vyplývá, že samotná školení k dané legislativě neprobíhají pravidelně, ale zaměstnanci si předávají znalosti mezi sebou či samostudiem.

Graf č. 6: Dostačující školení zaměstnanců v oblasti nezaměstnanosti OZP

Zdroj: Elektronické dotazníky

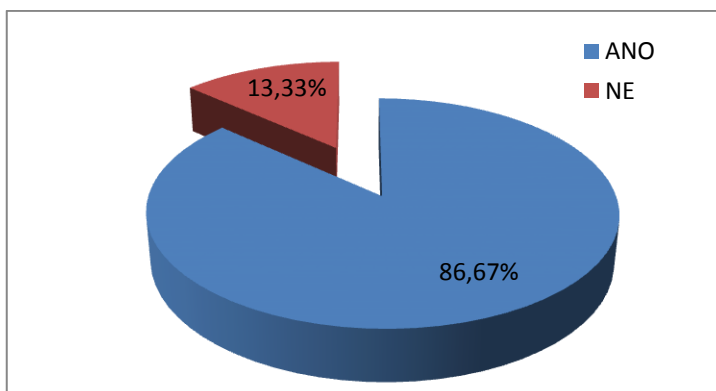
3. Zvyšuje se každoročně počet nezaměstnaných OZP?

Na tuto jednoduchou otázku bylo z 60 odpovědí odpovězeno 60x ANO. Stav stoupající nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením je i přesto, že jsou vynakládány nemalé finanční prostředky, jak na jejich zastavení či snížení.

4. Jsou OZP vyhledávanou pracovní silou na trhu práce?

Odpovědi od respondentů byly odlišné než u předchozích. Z 60 odpovědí bylo 8 ANO a 52 NE. Tato skupina osob není moc vyhledávána zaměstnavateli.

Graf č. 7: OZP vyhledávaná pracovní síla

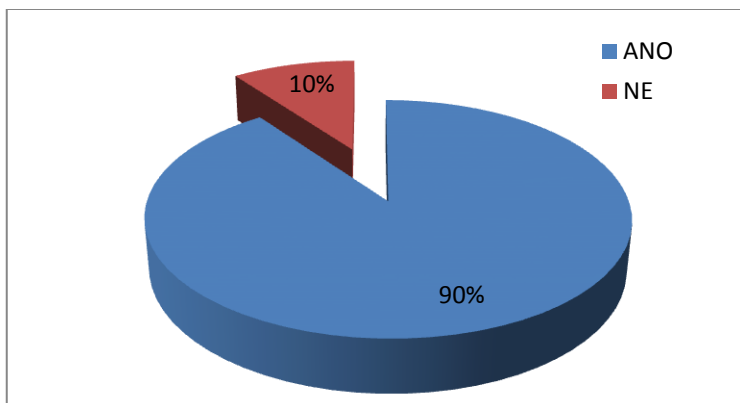

Zdroj: Elektronické dotazníky

5. Je dle Vašich zkušeností dostatečně nastavena politika státu na podporu zaměstnanosti OZP?

Respondenti odpověděli kladně na tuto otázku a to z 60 odpovědí bylo 54 ANO a 6 NE.

Graf č. 8: Dostatečně nastavena politika státu pro OZP

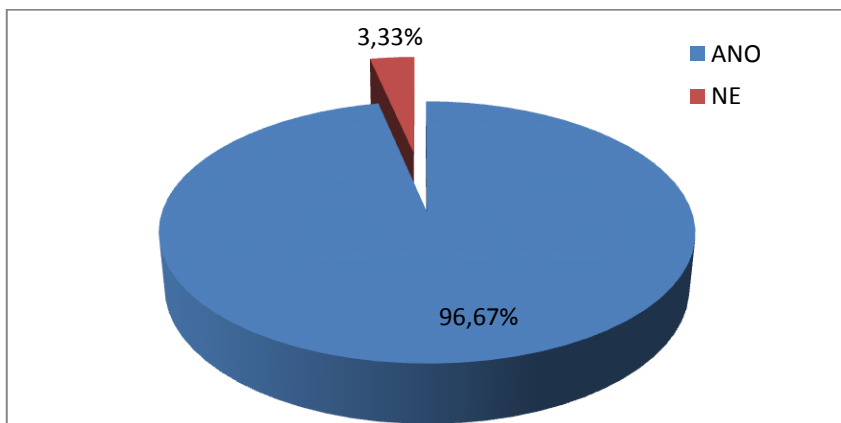

Zdroj: Elektronické dotazníky

6. Je těžké zařadit OZP do pracovního procesu?

Z vrácených 60ti odpovědí bylo odpovězeno ve většině kladná a to 58 ANO a 2 NE.

Graf č. 9: Těžce zařaditelné OZP do pracovního procesu

Zdroj: Elektronické dotazníky

7. Zvýšil se počet nabízených míst pro OZP s nástupem dotací z EU?

Na tuto otázku bylo z 60 odpovědí odpovězeno 60x ANO.

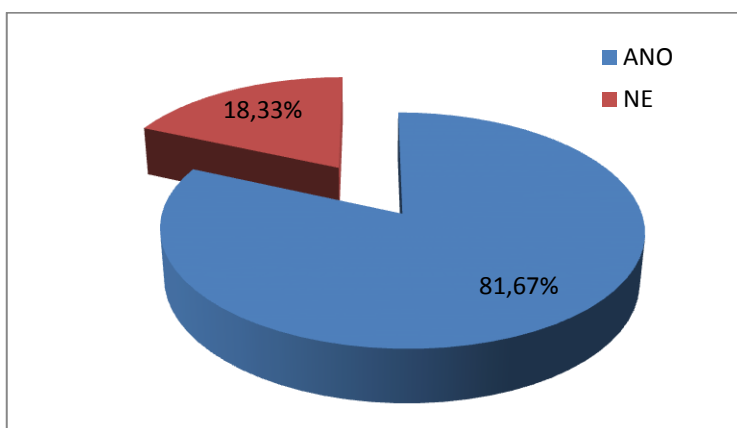
8. Patří osoby se zdravotním postižením standardně mezi dlouhodobě nezaměstnané?

Na tuto otázku odpověděli respondenti 60x ANO.

9. Zajímají se OZP aktivně o pracovní místa?

Z dosažených odpovědí bylo 49 ANO a 11 NE.

Graf č. 10: Aktivita o pracovní místa OZP

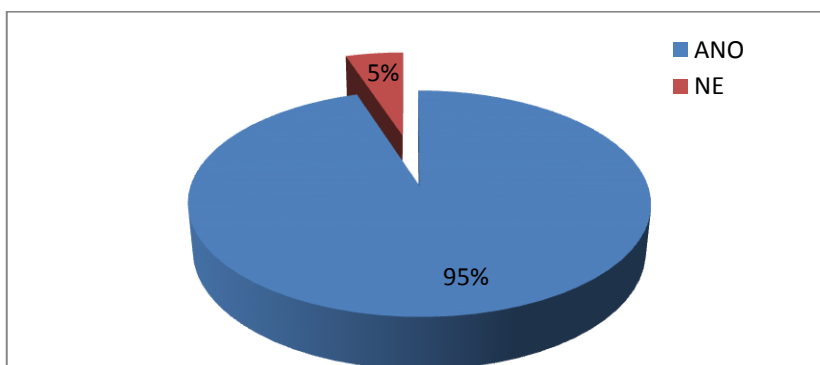

Zdroj: Elektronické dotazníky

10. Jsou OZP krátkodobou pracovní silou?

Z vrácených 60ti odpovědí bylo odpovězeno ve většině kladně a to 57 ANO a 3 NE.

Graf č. 11: OZP – krátkodobá pracovní síla

Zdroj: Elektronické dotazníky

8.7 Shrnutí a zhodnocení

Dotazníkové šetření, které bylo zaměřeno na problematiku ohledně nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením, a na jejich možnost k zařazení do pracovního procesu byly odpovědi spíše neutrální. Z odpovědí respondentů lze usuzovat, že pomoc státu této skupině osob je oproti minulosti nastavena uspokojivě. Finanční prostředky, které jsou od roku 2008 vyčleněny na podporu zaměstnanosti převážně z dotací EU (OP LZZ, NIP) jsou nemalé.

Cílem státní politiky zaměstnanosti je zpružnit trh práce, odstranit bariéry, které omezují určité skupiny osob ve vstupu na volný trh práce. To je právě cílem státu finančně podpořit zaměstnavatele, kteří přijímají do pracovního poměru takové uchazeče o zaměstnání, jejichž uplatnění nelze zajistit jiným způsobem. Zvýšená pozornost je především věnována uchazečům o zaměstnání, u nichž dochází ke kumulaci handicapů a to nejen ve vztahu k trhu práce (nepříznivý zdravotní stav, který zařazuje tyto osoby do kategorie dlouhodobé evidence). Úřady práce se snaží z nástrojů APZ zaměřovat na podporu pracovních míst s perspektivou trvalého umístění, dále poskytují příspěvky na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, které usnadňují vytvářet zaměstnavatelům nová pracovní místa. I přes skutečnost, že jsou poskytovány příspěvky zaměstnavatelům, kteří by měli zájem o vytváření pracovního prostředí a tím i zaměstnat OZP je stále nedostačující.

Zkušenost je taková, že pokud se podaří vše zrealizovat a tyto osoby zaměstnat, je to v mnoha případech jen na krátkou dobu. Tyto osoby se pak opět vrací do evidence nezaměstnaných na úřad práce. Jsou organizace, které se specializují na vytváření pracovních podmínek a míst právě pro tuto skupinu OZP, ale těch je oproti potřebnosti velice málo.

Doporučení k tomuto výsledku dotazníkového šetření jsou skutečně jen teoretická. Skutečnost je taková, že pokud by od roku 2008 nezasáhla většinu světa a tím také naší republiku hospodářská krize, bylo by podstatně méně žadatelů o zaměstnání a osoby se zdravotním postižením by měly větší šanci se uplatnit na trhu práce a také na umístění. Od roku 2012 budou vynaloženy vyšší finanční prostředky oproti předchozím letům pro zaměstnavatele na zřízení chráněných pracovních míst,

na částečnou úhradu provozních nákladů na CHPM, dále příspěvky na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením dle § 78 ZoZ.

Závěr

V diplomové práci jsme se zaměřili na nezaměstnanost osob se zdravotním postižením a to především v Severomoravském a Severočeském kraji za období 2009 a 2010. Tyto oblasti byly vybrány, jelikož po řadu let vykazují nejvyšší nezaměstnanost než je v ostatních regionech ČR. V Ústeckém kraji byla evidována roční průměrná míra nezaměstnanosti 12,4% v roce 2009 a v roce 2010 byla 13,4%. V Libereckém kraji v roce 2009 byla roční míra nezaměstnanosti 10% a v roce 2010 činila 10,6%. V severomoravském regionu a to konkrétně v Olomouckém kraji v roce 2009 byla roční míra nezaměstnanosti 10,2% a v roce 2010 činila 11,5%. Dále v Moravskoslezském kraji v roce 2009 byla evidována roční míra nezaměstnanosti 11,1% a v roce 2010 činila 11,9%. Z dlouhodobého hlediska je nezaměstnanost největším problémem v kraji Ústeckém a Moravskoslezském. Tam pak v okresech, které byly nejvíce zasaženy strukturálními změnami, zejména ty zaměřené na těžební průmysl (např. Most, Karviná) a v hospodářsky slabých, hlavně příhraničních okresech (např. Bruntál). To, že se situace za celé sledované období prakticky nezměnila, svědčí o tom, že se strukturální změny nepodařilo dodnes nijak kompenzovat. V předchozích letech tj. v roce 2006 – 2008 roční míra nezaměstnanosti v celé České republice nedosahovala hranice 10% vyjma Ústeckého kraje, který se stále drží nad hranicí 10%.

Od roku 2009 se však situace rapidně zhoršila a nejen sledované kraje, ale i Zlínský kraj, Jihomoravský, Karlovarský, kraj Vysočina vykazují roční míru nezaměstnanosti nad 10%. Masivní roční zvýšení míry nezaměstnanosti souviselo s příchodem světové hospodářské krize. V rámci této krize se politika státu uchýlila ke značnému šetření státních finančních prostředků a to i na objemu mzdových prostředků ve státní správě. To také zapříčinilo masivní propouštění, rušení některých státních podniků, velké škrtky v jednotlivých výdajových kapitolách státního rozpočtu.

Tato skutečnost měla bohužel dopad na zvýšení nezaměstnanosti rizikových skupin a mezi ně patří osoby se zdravotním postižením. Tyto osoby jsou veskrze odkázány na výši sociálních dávek, které stanoví stát. Jelikož došlo k úsporným balíčkům, které vláda navrhovala, tak se sociální dávky také snížily.

Osoby se zdravotním postižením v otázkách nezaměstnanosti patří do nejvíce rizikové skupiny a tímto se jim snížila možnost se uplatnit na trhu práce. Dlouhodobá nezaměstnanost u osob se zdravotním postižením má stoupající tendenci. Hlavní

příčinou dlouhodobé nezaměstnanosti je nízké vzdělání nebo kumulace dalších problémů (zdravotní postižení). Z regionálního hlediska je tento jev dominantní v regionech s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti. Nejvíce jsou ohroženy osoby s těžkým postižením. Dá se říci, že přes řadu přijatých opatření převládají formy přímé či nepřímé diskriminace. Lidem se zdravotním postižením je kromě poskytovaných sociálních služeb, které umožňují jejich integraci, poskytována zvýšená ochrana při vstupu na trh práce (pracovní rehabilitace, rekvalifikační kurzy, příprava k práci).

Jsou vytvářena tzv. chráněná pracovní místa, chráněné pracovní dílny, což je místo vytvořené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě podepsání písemné dohody s úřadem práce. V České republice je však stále nedostatečná dostupnost a kvalita služeb, které by umožňovaly osobám se zdravotním postižením úspěšnou integraci do společnosti a zapojení se do trhu práce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK:

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
ESF	Evropský sociální fond
CHPM	Chráněné pracovní místo
CHPD	Chráněná pracovní dílna
MSK	Moravskoslezský kraj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OZP	osoba se zdravotním postižením
PZ	politika zaměstnanosti
SÚPM	společensky účelné pracovní místo
UoZ	uchazeč o zaměstnání
ÚP	úřad práce
VPM	volné pracovní místo
VPP	veřejně prospěšné práce
ZoZ	zákon o zaměstnanosti
ZP	zdravotní postižení

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ČERMÁK, F., HRONEK, I., et al. *Slovník české frazeologie a idiomatiky*. 1. vyd. III. svazek [Výrazy slovesné]. Praha: Academia, 1994. 1. díl, A-P, 650 s. ISBN 80-200-0347-9.

DUŠKOVÁ, L., et al. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. 2. vyd. Praha: Academia, 1994. ISBN 80-200-0486-6.

FIRBAS, J. *Functional sentence perspective in written and spoken communication*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press, 1992. ISBN 0-321-37308-5.

HAVRÁNEK, J. – FIBICHOVÁ, Z. – Grolig, D. *Průvodce fondy EU 2007 – 2013*. 1. Vydání. Brno: [Raven Consulting], 2007. 80 s. ISBN 978-80-903830-0-5.

PLESNÍK, V. a kol. *Integrace dlouhodobě nezaměstnaných osob se zdravotním postižením zpět do pracovního procesu*. Krnov: Reintegra, 2004.

Operační program Rozvoj lidských zdrojů. Praha: MPSV ČR, 2003. 192 s.

Statistická ročenka trhu práce v České republice 2009, MPSV odbor statistik a analýz 2010, ISBN 978-80-7421-016-7

Statistická ročenka trhu práce v České republice 2010, MPSV odbor statistik a analýz 2011, ISBN 978-80-7421-034-1

Analýza stavu a vývoje trhu práce v MSK v roce 2009, vydal: Úřad práce

Analýza stavu a vývoje trhu práce v MSK v roce 2010, vydal: Úřad práce

Analýza stavu a vývoje trhu práce v Ústeckém kraji za rok 2009, vydal: Úřad práce

Analýza stavu a vývoje trhu práce v Ústeckém kraji za rok 2010, vydal: Úřad práce

Analýza vývoje na trhu práce v okrese Liberec za rok 2010, vydal: ÚP Liberec

Analýza vývoje na trhu práce v okrese Liberec za rok 2009, vydal: ÚP Liberec

Jednotný evropský akt článek 130, str.8

Příručka pro žadatele o finanční podporu z OP VK, verze 5, datum platnosti od 2.2.2009

Zákonné normy

ZÁKON č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

ZÁKON č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

ZÁKON č. 384/2008 Sb. o znakové řeči.

ZÁKON č. 73/2011 Sb., zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů.

ZÁKON č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

ZÁKON č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Elektronické zdroje

Portál MPSV, [online] Praha: (cit. 19.2. 2012)

Dostupné na WWW. <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>>

Portál MPSV, [online] Praha: (cit. 19.2. 2012)

Dostupné: www. <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/statistiky>>

Krajská zpráva ČSÚ v Olomouci, , [online] (cit. 19.2. 2012)

Dostupné:

http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_olomouckem_kraji_k_31_12_2009

Businessinfo.cz, [online] (cit. 18.2.12)

Dostupné : <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/ustecky-kraj/charakteristika-usteckeho-kraje/1000934/41130/#ekonudaj>

Portál MPSV.cz, [online] – (17.2.12)

Dostupné:

http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/lbk/kop/liberec/aktivni_politika_zamestnanosti_apz

Analýza vývoje na trhu práce v okrese Liberec za rok 2010,

Dostupné: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/lbk/kop/liberec/statistiky/lbokres_1210_w.pdf

MPSV CZ [online].2012 (cit. 20.1.2012)

Dostupné:< <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/rekvalifikace>>

MPSV CZ [online].2012 (cit. 20.1.2012)

Dostupné: <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>>

E15.cz - [online]. (cit. 2011-12-12)

Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/podle-hdp-na-hlavu-je-cesko-v-eu-sedmnactou-nejbohatsi-zemi>

Zpracováno dle příručky Abeceda fondů Evropské unie 2007 – 2013, str. 3

Dostupné z: <http://www.osf-mvcr.cz/abeceda-fondu-eu-2007-2013>

Euroskop.cz – FAQ [online] (cit. 2011-12-12)

Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8631/sekce/fond-soudrznosti/>

Euroskop.cz – FAQ [online]. (cit. 2011-12-12)

Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8643/sekce/zakladni-informace/>

Businessinfo.cz, [online] (cit. 2011-12-13)
Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/?page=5>

Regionální politika EU – FONDY EVROPSKÉ UNIE [online] (cit. 2011-12-12)
Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz>

Businessinfo.cz [online] (cit. 2011-12-12)
Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/?page=3>

Businessinfo.cz – [online] (cit. 2011-12-13)
Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/?page=4>

Businessinfo.cz [online] (cit. 2011-12-12)
Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/?page=2>

Euroskop.cz – FAQ [online]. (2011-12-12)
Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8888/sekce/80-leta/>

Businessinfo.cz - [online] (2011-12-12)
Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/#vznik_a_vyvoj

Euroskop.cz – FAQ [online] (2011-12-12) Dostupné z:
<http://www.euroskop.cz/8886/sekce/60-leta/>

Euroskop.cz FAQ [online]. (2011-12-12) Dostupné z:
<http://www.euroskop.cz/8884/sekce/1945-1949/>

Euroskop.cz – FAQ [online] (2011-12-12) Dostupné z:
<http://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957/>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Liberecký kraj	34
Obrázek 2: Ústecký kraj	39
Obrázek 3: Moravskoslezský kraj	45
Obrázek č. 4: Olomoucký kraj	51

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: HDP na obyvatele v PPS (EU = 100)	28
Tabulka č. 2: Uchazeči o zaměstnání se ZP evidovaní na ÚP v Liberci – členění dle regionů	37
Tabulka č. 3: Vývoj počtu osob se zdravotním postižením	41
Tabulka č. 4: Vývoj počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání –OZP	46
Tabulka č. 5: Pracovní místa a poskytnuté příspěvky v rámci jednotlivých nástrojů APZ	49
Tabulka č. 6: Nezaměstnanost v Olomouckém kraji v roce 2009 a 2010	53
Tabulka č. 7: Vývoj počtu uchazečů se ZP	54
Tabulka č. 8: počet vytvořených pracovních míst v rámci jednotlivých nástrojů APZ	55
Tabulka č. 9: Celkový počet UoZ v ČR a ve sledovaných regionech v letech 2009 a 2010	61
Tabulka č. 10: Celková nezaměstnanost v ČR a ve sledovaných regionech vyjádřena v %	62
Tabulka č. 11: Finanční prostředky vynaložené na podporu zaměstnávání v letech 2009 (v tis. Kč)	65
Tabulka č. 12: Finanční prostředky vynaložené na podporu zaměstnávání v letech 2010 (v tis. Kč)	65
Tabulka č. 13: celková míra nezaměstnanosti v zemích EU v letech 2009, 2010	66
Tabulka č. 14: Náklady na aktivní opatření trhu práce v jednotlivých regionech SR za období let 2009 a 2010	68

Seznam grafů

Graf č. 1: Celkový počet UoZ v ČR a ve sledovaných regionech v letech 2009 a 2010	61
Graf č. 2: Celkový počet OZP v ČR a ve sledovaných regionech v letech 2009 a 2010	62
Graf č. 3: Finanční prostředky vynaložené na podporu zaměstnávání v letech 2009 (v tis. Kč)	65
Graf č. 4: Finanční prostředky vynaložené na podporu zaměstnávání v letech 2010 (v tis. Kč)	66
Graf č. 5: Celková míra nezaměstnanosti v zemích EU v letech 2009, 2010	67
Graf č.6: Dostačující školení zaměstnanců v oblasti nezaměstnanosti OZP	70
Graf č. 7: OZP vyhledávaná pracovní síla	70
Graf č. 8: Dostatečně nastavena politika státu pro OZP	71
Graf č.9: Těžce zařaditelné OZP do pracovního procesu	71
Graf č.10: Aktivita o pracovní místa OZP	72
Graf č.11: OZP – krátkodobá pracovní síla	72

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jana Grendelová

Obor: Andragogika

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Strukturální politika, Strukturální fondy EU a jejich pomoc nezaměstnaným s tělesným postižením

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 75

Celkový počet stran příloh: 79

Počet titulů české literatury a pramenů: 16

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 22

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Jana Barták DrSc.